

IX 1955
Ünnepi
Könyvhét

2010. június 2-5.

KÖNYVHETI ÚJSÁG

*A II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár
ünnepi könyvheti kiadványa*

II. RÁKÓCZI FERENC
MEGYEI ÉS VÁROSI
KÖNYVTÁR
MISKOLC

Molnár Katalin

Olvasás – könyvtár – könyvhét

„Megmondom a titkát édesem a dalnak:
Önmagát hallgatja, aki dalra hallgat.
Mindenik embernek a lelkében dal van
és a saját lelkét hallja minden dalban.
És akinek szép a lelkében az ének,
az hallja a mások énekét is szépnak.”
(Babits Mihály: A második ének, 1928)

Szöszmötölök a fiam szakdolgozatának irodalomjegyzékével. Megkért, nézzem át – könyvtáros szemmel –, nem maradt-e benne elütés, felesleges szóköz. Fontos, hogy precíz legyen a hivatkozás, a szabályzat szigorú elvárásokat fogalmaz meg. Persze a hivatkozás pontossága mellett az sem elhanyagolható kívánalom, hogy a dolgozat megírásához felhasznált irodalom a téma szempontjából teljes legyen, adekvát, korszerű, s lehetőség szerint ne csak magyar nyelvű művekre támaszkodjon a szakdolgozó. Miközben nézegetem a magyar, angol, francia nyelvű szakmunkák bibliográfiai adatait, a különböző internetes szakfolyóiratok cikkeinek lelőhelyeit, elgondolkodom: valóban válságban van az olvasás? Valóban nem, vagy csak igen keveset olvasnak ma az emberek?

Kevesebbet olvasnak ma, amikor csak Magyarországon több mint 13 500 „cím” jelent meg az elmúlt évben 37.626.000 példányt meghaladó mennyiségben. (Persze az átlag példányszám nem éri el a húsz évvel ezelőtti negyedét sem, de akkor is jelentős számú könyv lát napvilágot évente.) A hagyományos formában megjelenő könyvek mellett egyre több a hangoskönyv is. Nem beszélve persze az újságok, folyóiratok, internetes források naponta bővülő kínálatáról. Nap mint nap hatalmas mennyiségű olvasnivaló jelenik meg hazánkban, de a nyelveket ismerők lehetőségei még gazdagabbak. Az internet segítségével kinyitlak a kapuk. Sok-sok ember számára elérhetővé váltak a hagyományos könyvek, folyóiratok elektronikus változatai, illetve a csak elektronikusan megjelenő kiadványok. Valahogy óriási ellentmondást érek az olvasás válságáról és a könyvkiadás soha nem látott méretű növekedéséről, a digitális világ nyújtotta lehetőségek kiteljesedéséről szóló híradások között.

Valóban kevesebbet olvasunk, mint 100 évvel ezelőtt? Vagy akár 50 évvel ezelőtt? Nem hiszem, hogy kevesebbet, de az igaz,

hogy az olvasmány szerkezet jócskán átalakult. A szépirodalmi művek mellett az utóbbi száz-százötven évben ugrásszerűen megnövekedett a szak- és ismeretterjesztő irodalom körébe tartozó írások, könyvek száma, s ez a tendencia napjainkban csak erősödött, nem beszélve a szinte naponta, vagy akár óránként frissülő internetes tartalmakról. Vannak területek, melyek szakirodalma soha nem látott sebességgel újul meg. Ember legyen a talpán, aki tudja tartani az iramot, naprakész tud maradni saját szakmáját illetően. Véleményem szerint ma sem olvasnak kevesebben, mint évtizedekkel ezelőtt, de az sajnálatos, hogy nem nő jelentősen a rendszeresen olvasók száma. Pedig statisztikailag erre minden esély meglenne, hisz – néhány országot kivéve – folyamatosan gyarapodik a népesség. Az olvasás képessége még mindig kevesebbek kiváltsága, mint lehetne. S akik birtokolják e képességet, azok közül is egyre kevesebben olvasnak szépirodalmat. A legnagyobb problémát – az olvasás képességének hiánya mellett – én ebben látom. Mert nem ugyanazt jelenti szakirodalmi szövegeket olvasni vagy József Attila, Lackfi János, Szabó T. Anna verseit, Flaubert, Márai vagy Kemény István regényeit. Bár ahhoz, hogy el tudjunk igazodni a világban, mindkettőre szükségünk van, ugyanakkor mind a kettő mást és mást nyújt számunkra. Egyiket sem nélkülözhetjük, ha harmonikus emberként szeretnénk élni a világban. Olyan emberként, aki nemcsak érti, de meg is érti a mindennapok történéseit, aki nemcsak bírálója, de alakítója is környezetének, aki szakmájánál fogva megkerülhetetlenül emberekkel, az emberek egymás közötti viszonyaival, vagy a felnövekvő nemzedékkel foglalkozik. Nemrég néztem meg egy beszélgetést a televízióban egy íróval, aki az olvasással kapcsolatban azt mondta: minden értelmiséginek el kellene olvasnia évente legalább 3-4 kortárs szerző könyvét. Mélységesen egyetértek vele,

ugyanúgy, mint azzal a kiemelkedő kutató orvossal, aki nemrég azt nyilatkozta: nem vesz maga mellé olyan fiatal kutatót, akiről az előzetes beszélgetések során kiderül, hogy nem jár rendszeresen színházba, koncertre, nem olvas rendszeresen szépirodalmat. Mindez hozzátartozik az értelmiségi léthez. Miként az, hogy felelősséggel gondolkodjunk ne csak a magunk, de mások sorsa, lehetőségei, jövője felől is. Ehhez viszont kevés a szaktudás, kevés egy-egy terület kiváló ismerőjének, kiváló szakembernek lenni. Több kell. Képesse kell válni a problémákat a maguk teljességében felismerni, ismerni kell a körülöttünk zajló társadalmi, gazdasági folyamatokat, észre kell venni egy-egy betegség, baleset mögött meghúzódó társadalmi problémát, folyamatot. Az erre való képességet nem lehet csupán a szakkönyvekből elsajátítani, az ehhez szükséges érzékenységet nem lehet tankönyvekből megtanulni. Mélyebb ismeretekre van szükség, akár a világ legmélyebb bugyrainak a megismerésére. Ezt (is) szolgálja a szépirodalom. Az emberi problémák iránti érzékenységet segít kibontakoztatni, a mások iránti tolerancia fejlesztéséhez, személyiségünk megismeréséhez, problémáink tudatosabb megéléséhez járulhat hozzá egy-egy jól megírt regény, vers, novella. Ezért fontos kérdés, hogy olvasunk-e, s ha igen, mit.

Milyen szerepe lehet ebben a folyamatban, a személyiség fejlesztésében a könyvtáraknak? Látszólag lehet, hogy bugyuta kérdés, amire egyszerű válasz is adható: legyen elérhető minden olyan könyv, információ, amire a könyvtár környezetében élőknek, szakmaibb kifejezéssel élve: a használóknak szükségük van. Csupán ennyi? Véleményem szerint sokkal összetettebb feladata van a egy valóban könyvtárként működő intézménynek, ahol – megkockáztatom – a társadalmi folyamatokért felelős értelmiségiek dolgoznak. Sok múlik azon, hogy a diplomás könyvtáros valódi értelmiségiként vesz-e részt környezetében, vagy „csak” a könyves szakma egyik alkalmazottjaként szerez érvényt szakmai instrukcióknak, elvárásoknak. Nem könnyű ma eldönteni, mi a helyes út, ugyanis a társadalmi felelősségvállalás, a kezdeményező-készség, a szokatlan módszerek alkalmazása, az újítások elfogadtatása, a folyamatok előre tervezése minden esetben többletmunkával, néha több ütközéssel is jár, mint a kiválás.

Az olvasás rangjának, méltóságának és értékének visszaszerzéséért, a sokat hangoztatott, és néha már elcsépeletnek tűnő olvasásnépszerűsítés, olvasásfejlesztés, a társadalmi egyenlőtlenségek mérséklése érdekében rendkívül sokat tettek az utóbbi években is a könyvtárak, a könyvtárosok. Én a szűkebb és tágabb környezetemben is úgy látom, azt tapasztalom, hogy felelős értelmiségiként igyekeznek utat mutatni az érdeklődőknek ebben a hatalmas információáradatban, mely napjainkat jellemzi. Hozzájárulnak a gyermekek nyelvi fejlődéséhez, képzeletének gazdagodásához, a harmonikus személyiség kibontakozásához. Segítenek a könyvvel, a verssel, a mesével még csak éppen hogy ismerkedőknek, a kisgyerekeknek, a kisiskolásoknak, a hátránnyal induló gyerekeknek, a „csak” kikapcsolódásra vágyóknak, a tudatos olvasóknak, a kutatóknak, a jövő nagy ígéreteinek, a tanulmányaikat folytatóknak, százazreknek, millióknak. Akciók, vetélkedők, pályázatok, babamama klubok, irodalmi alkotásokhoz kapcsolódó kézműves foglalkozások, rendhagyó órák, bemutatók, felolvasások, találkozók, dedikálások mellett sok egyéb más rendezvénnyel igyekeznek a könyvtárak a nemes célok mellé állni, a könyves szakma sokszor elhallgatott szereplőjeként tenni az irodalom, a szépirodalom, a klasszikus és mai kortárs alkotók megismertetéséért, elfogadtatásáért is. Tenni a személyiség harmonikus fejlődéséért, tenni azért, hogy minél többen legyenek birtokában azoknak a képességek-

nek, ismereteknek, amelyek ma nélkülözhetetlenek a társadalmi érvényesüléshez, nélkülözhetetlenek ahhoz, hogy az emberek a saját életüket érintő fontos kérdésekben megfelelő döntéseket hozzanak. Tudjuk, hogy az írás és olvasás képessége, ezek minősége döntően meghatározza, hogy az ember meg tudja-e valósítani terveit. A család, az oktatás mellett ebben hihetetlen sokat tud segíteni a KÖNYVTÁR, a valódi könyvtár és a könyvtáros.

Átfutottam a II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár és néhány nagyobb, a megyében működő városi könyvtár elmúlt évekbeli programját, s büszkeség töltötte el a lelkem. Vendégünk volt az elmúlt években a mai magyar irodalom színe-java, de találkozhatott a közönség a társzművészetek kiemelkedő képviselőivel is kiállítások, koncertek, közönségtalálkozók keretében.

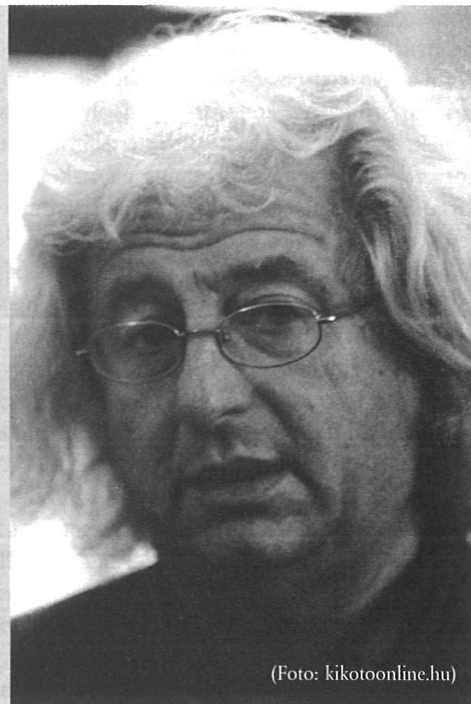
Aki gondot fordít gyermeke, tanítványa életére, akinek fontos, hogy a fiatalokat milyen hatások érik, az ma sokat tehet ennek érdekében. Ma jobban kinyílt a világ, közelebb került sok minden, elérhetővé vált sok helyen olyan élmény, amelyre korábban gondolni sem mertünk. A Gyermekkönyvtár olvasói a mai magyar (gyermek)irodalom olyan kiválóságaival találkozhattak, mint Balázs Ágnes, Berg Judit, a József Attila-díjas Fecske Csaba és Kiss Ottó, Sohonyai Edit, Nógrádi Gábor, Békés Pál, Tóth Krisztina, Bartos Erika, Lackfi János és folytathatnám a sort. A könyvek illusztrátorai sem hiányozhattak a rendezvényekről, hisz a velük való találkozás is hatalmas élményt nyújthat. Paulovkin Boglárka, Baranyai András neve ismerős lehet a gyermekkönyveket is forgató olvasóknak. A felnőtteknek szervezett programok sorában vendégül láthattuk Faludy Györgyöt, Závada Pált, Konrád Györgyöt, Grecsó Krisztiánt, Vámos Miklóst és Kemény Istvánt, Bartis Attilát, Czákó Gábort és Márkus Bélát, de nem feledkezhetünk el Mezey Katalinról, Ferdinandy Györgyről, Nadas Péterről, Parti Nagy Lajosról, Kornis Mihályról, Bereményi Gézaról, Buda Ferencről sem. És itt csak azoknak a szerzőknek a nevét próbáltam felidézni, akik nem a megyében, nem Miskolcon élnek. A helyi alkotókkal való találkozások, az új és újabb kötetek bemutatása megkerülhetetlen és kiemelt feladata a könyvtáraknak. És nem szoltam még sok olyan programról, mely közvetve ugyan, de segíti megszületni a majdani olvasót, a könyvekhez értőn fordulót, megerősödni a nehezen manipulálható felnőttet.

A II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár és 5 konzorciumi társa több mint 75 millió forintot uniós támogatást nyert, melynek elsődleges célja az együttműködésen alapuló szolgáltatásfejlesztés, de jelentős forrás áll rendelkezésre olvasásnépszerűsítő programok szervezésére, a fiatalok olvasáskultúrájának fejlesztésére, vagyis közvetve vagy közvetlenül az olvasás népszerűsítésére, a könyv és a könyvtárhasználathoz szükséges kompetenciák megerősítésére. Így tehát a következő időszakban is igyekszünk minél több személyes találkozást megszervezni író, alkotó és a közönség, az olvasó között. Persze minden évben az Ünnepi Könyvhét az igazi ünnepe a könyvnek, a kortárs szerzőknek, na és a kiadóknak. Több mint nyolcvan éve vonzza a látogatókat, gyermekeket és felnőtteket, színes programot kínálva a könyves sátrak között. Az idén már kilencedik éve, hogy a Gyermekkönyvhét is csatlakozott a rendezvénysorozathoz, így valóban minden korosztály talál majd programot, olvasnivalót az ünnepek alatt. De nemcsak a könyvtéren, nemcsak a könyvesboltokban, de az ország, a megye sok-sok könyvtárában is. Hisz ha a könyves szakma sokszor el is feledkezik rólunk – mint partnerekről –, mi tesszük a dolgunkat. S nem csak sátoros ünnepeken.

Venyigéné Makrányi Margit

Köszöntjük a 60 éves Esterházy Pétert!

Az Ünnepi Könyvhét miskolci rendezvénysorozatát június 2-án, szerdán 15 órakor Esterházy Péter, Kossuth-díjas író nyitja meg. Utána új, *Esti* című regényét dedikálja a könyvtéren.

(Foto: kikotoonline.hu)

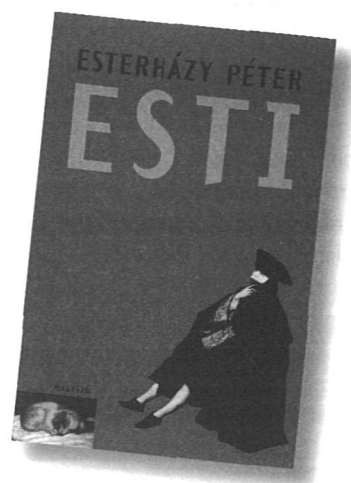
Esterházy Péter

Esti

(regény, Magvető Könyvkiadó, 2010, 416.p.)

„Csak magamról beszélhetek. Arról, ami történt velem. Mi is történt? Várj csak. Voltaképpen semmi. De sokat képzelődtem.” Kosztolányi Dezső 1933-ban adta közre *Esti Kornél* című kötetét, mely a magyar irodalom egyik remekműve.

Egy olyan könyvet jelentett meg, melynek darabjai egymástól távoli időben jöttek létre, a kötetben viszont úgy élnék egymás mellett, mintha mindig összetartoztak volna. Esterházy Péter *Esti* című könyve már a címével rokonságot vállal elődje művével, hogy aztán megírja saját útirajzát, regényes életrajzát (melyben arról is számot ad, hogy a hős hányszor halt meg álmában). De marad töredék. Füzér. Esti Kornél és Esti valamikor felszálltak egy villamosra észrevétlenül, majd megszokták, hogy hol robog velük, hol csikorognak a kerekei, hol csönget egy picit, de egy idő után csak arra tudtak gondolni, hogy egyszer eljutnak a végállomásra. Esti nem azonos Esti Kornéllal, ahogy Esti Kornél sem azonos Kosztolányival, mint ahogy Esti sem Esterházyval. Csak zötyög a villamos. „Mindazonáltal jó volna még élni egy darabig.”

A Műút folyóirat
és a
II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár
következő vendége

2010. június 2-án
(szerdán)
17 órakor

ESTERHÁZY PÉTER

Kossuth-díjas író

Beszélgetőtárs: Jenei László

Az est helyszíne a Megyei Könyvtár
(Görgey Artúr u. 11.)

A belépés ingyenes,
mindenkit szeretettel várunk!

műút
www.muut.hu

AMI TÖBB MINT KÖNYV-TÁR
II. Rákóczi Ferenc
Megyei Könyvtár

„Önmagunkat sem tudjuk megváltani”

Az idei városnapon
Szabó Lőrinc-díjat kapott
Furman Imre költő.

Az 59 éves Furman Imre az MDF-ben, később roma jogvédőként, végül az Egyenlő Bánásmód Hatóság alelnökéként alakította Magyarországot jelenét. Most Szabó Lőrinc-díjat kapott Miskolc város napján; mint költő érdemelte ki az elismerést. Az elmúlt két évben két verseskötete jelent meg, az előbbi Fegyverszünet, a második Mindenek ideje címmel.

Az utóbbi mindössze tizenkét versből áll, mindegyik témája a romlás, az elmúlás, a betegség. Furman Imrének májdaganata van.

Hajdu Mariann: Hogy érzi magát?

Furman Imre: Rákos vagyok, többszörös áttét, további kezelésekre előttem állok. Elindultam egy úton, nem akarok róla lelépni. Azt mindenki megtapasztalja, ha félig ilyen beteg is, hogy mindenkitől jó tanácsokat kap, teákat, mindenféle lapuleveleket. Én azt mondtam, csak egy utat, az orvosi utat vállalom, azt akarom becsülettel végigcsinálni. Ha nem jön be? Legalább megpróbáltam. A gyerek, ha megszületik, ordítva jön a világra. Talán sikerül odáig eljutni, hogy csendben, valamit letéve az asztalra távozzam. Nem szabad mindig radikálisnak lenni.

Mit szólt a díjhoz?

Megtiszteltetés. Jólesik, hogy gondoltak rám. Emellett egyik kedvenc költőm Szabó Lőrinc, volt olyan szerencsém, hogy ismerhettem a fiát, akihez a Lóci-verseket írta. Az ember jelen körülmények között is megpróbál fennmaradni, tanulni. Szinte rám dől a könyvespolc, most jövök rá, mi mindent nem olvastam el. Így olvasok.

Új dolgokat? Vagy újraolvas?

Vannak alapkönyvek, amiket újra kell olvasni. A *Svejket*, az *Indul a bakterházat*, az *Ivan Gyenyiszovics egy napját*. Olyan könyvek, amiket megpróbál az ember újraértékelni, vagy valami újat felfedezni bennük. Például a *Kakuk Marcit*. Vagy Hrabalt. Danilo Kíšt. Igen, inkább újraolvasok, olyan írókat, filozófusokat, akiket régen olvastam. Ma ontják a könyvkiadók a könyveket, de én visszanyúlok a régiekhez. Sajnos, a Biblia kincsestárát későn ismertem meg, hiszen rengeteg olyan dolgot fedezek fel benne, amit nem kell újra kitalálni. A teljes magyar irodalom, a magyar költészet, például Ady meg sem érthető nélküle.

Az interjút 2010. május 13-án készítette Hajdu Mariann, s „Valamit letéve az asztalra” címmel az Észak-Magyarország LXVI. évfolyam (2010), 116. szám 7. oldalán jelent meg; ezúton is köszönjük az Észak-Magyarországnak és az újságírónak az utánközlési lehetőségét! Az érintettekkel együtt úgy döntöttünk, hogy a beszélgetést Furman Imre halála ellenére változatlan szöveggel jelentetjük meg.

Találkozások

Az élet álom,
s az álom: élet.
Bármelyik hiánya,
mint árnyéka a fénynek,
nő nélküli férfi,
s férfi, aki nőtlen.
Sem nem álom,
sem nem élet.
Egyesül, szétválík,
mint test és a lélek.
Már nem test,
s már nem lélek.
Halál menyasszonya,
halál vőlegénye.

Nyomdai leadás előtt mély megrendüléssel értesültünk Furman Imre haláláról. Az idén megjelent kötetéből (*Mindenek ideje*) a *Találkozások* című verset közöljük, ezzel is tisztelegve emléke előtt (*Szerk.*)

Ír mostanában verseket?

Kevesebbet. Kijött 6 vagy 7 kötet eddig. Próza, riport, publicisztika, három verses. Érdekes módon a legutolsó, kicsi füzet után éreztem – most először az életben –, hogy nyugodt vagyok. Hátradőltem, lehet, létrehoztam valamit. Most prózát kezdtem írni. ,90 és ,93 között naplót írtam, és most újra, ,97-től. Nem azért, hogy egy az egyben lemásoljam, hanem hogy feléledjenek a dolgok. Magánál a műnél is fontosabbnak tartom a gyűjtést. Sokszor kérnek fel cikkeket írására, ezekre készülni kell. Bánt, ha valamit eltéveszt. Ha nem jól idézek, nem jóra hivatkozom. Ha nem pontos, amit ki akarok fejezni. Ebben részben segít a napló. Elkezdtem írni, és aztán összeáll valami belőle. Azt gondolom, az ember kapott X időt. 59 év. Volt 59 évem, hogy ordítsak, törjem az asztalt, harcoljak. Meg is tettem. Most annak az időszakára következik, hogy szép csendben távozzam. De vannak dolgok, amit meg kell csinálni. Ezért gondolkodom a prózán. Egy rövidebb próza, 120-140 oldal.

Miről kell szólnia?

Mindenki úgy jön a világra, hogy megváltja. De még önmagát sem tudja, pedig ott kellene kezdeni. Az ezzel való bajlódás, nyüglődés története, ezt nagyon fontosnak tartom. Ki tudja, sikerül-e. Talán, ha jó úton járok. De nincs tétje ezeknek a dolgoknak.

Közel van hozzá?

Az ember azért van, hogy törekedjen, próbálja megtalálni azt a fajta szépséget, amit hurcol magában. Hogy mikor sikerül ezt elérni? Attól függ, hogy a teremtő mennyi időt ad. Ha csak ennyit, akkor ennyit. Úgy érzem, közel vagyok, csak neki kellene állni, meg kellene írni. De a kezelések mellékhatásai miatt nem tudok annyira koncentrálni: van egy ilyen korlát is. De én már nem ragaszkodom annyira az élethez. Annyi tragédia ért, megváltoztak az ilyenfajta viszonyulások. Ha nem sikerül, nem sikerül. És akkor mi van... Ugyanakkor mint minden embernek, van felelősségérzetem, hogy mindennek valamiféle üzenetnek kell lenni, érdekes is legyen, ha kiadja a kezéből. Ami megtermékenyíti az agyat, készíti, hogy tovább gondolkozzon, és hihetetlen jó dolgok jönnek ki belőle.

Sok mindent csinált életében. Az, hogy költő, hol szerepel a listán?

Nem gondolom, hogy a sok minden más miatt kevesebb lett volna az irodalom, de a költőség is több lett azért, hogy beépültek az „életműbe”. (Kérem, tegye az életművet idézőjelbe.) Szerettem Szabó Lőrincet, aki igyekezett kimaradni mindenből, egy politikai verset írt: a „mars ki ruszki”-t, igaz amiatt börtönbe került, de az sem érdekelte. Próbáltam így élni, de minden fordítva sült el. Ha elhatároztam valamit, egy-két napon belül benne voltam a sűrűjében, mint most a betegségnél is. Ez a sorsom, úgy kell lefordítani, hogy hasznára legyen sok mindenkinek.

A mulandóság lét-regiszterei

(Furman Imre: *Mindenek ideje*, Szoba Kiadó, 2010, oldalszámozás és ármegjelölés nélkül [16 lap, 500 Ft])

Szerény, iskolásfüzetnél is kisebb méretű, mindössze tizenhat lap terjedelmű „könyvecske” Furman Imre új verseskötete – egy tizenkét versből álló kisciklus tölti ki ezt a mifelénk meglehetősen szokatlan kiállítású kiadványt (emlékeim szerint a Cserépfalvi Kiadónak volt hasonló vállalkozása 1991-ben, de az egyes szerzők füzetét ott egybecsomagolták). A versek pedig, különböző perspektívákból és eltérő narrátori pozíciókból ugyan, de rendre a romlás, az elmúlás, a betegség regisztereit tárgyalják – látványosan testközeli és egyértelműen nagy téttel bíró „játzsma” ez.

Az egyszerű formátum és a súlyos tartalom mellbevágó disszonanciája még nagyobb óvatosságra int, miközben higgadt hangvételű, olykor ironikus tudósításokat, állapotleírásokat találunk eme oldalakon. Szó sincs halálfelelemlőről, kétségbeesésről, pláne nincs szó a konkrét testi szenvedésről – a halál mint „mindenhez hasonló, de semmivel sem azonos” (lásd Um-napisti Gilgameshez intézett szavait) *életény* jelenik meg e versekben. A keserűség legfeljebb csak a „közéleti” tematikájú darabokból olvasható ki (*Az utolsó vágta; Pillanatkép* – de megkeseredettségről ezekben sincs szó) – ahogyan a szerző életében, úgy költészetében is összefonódnak a különböző tevékenységi formák és azok „nyoma”, szoros, megbonthatatlan egységben létezik az alkotó-író és a jogvédő-politikus.

A betegség alkotja a keretet a Cseh Tamás halálára írt *Madárraj* című első verstől az utolsóig, *A belülről irányított emberig*. Ez utóbbi véleményem szerint az elmúlt évek egyik legmegrázóbb kötetzárata a magyar költészetben (két részlete kézírással szerepel a hátlapon is) – a Petri György iróniáját felidéző „Figyelem a fejleményeket magamban. / Májrák feltétel, bocsánat: áttéttel” kezdősorok után mintegy katalógusát építi fel mindannak, mit előtte olvastunk, egy nyugodt személyiség („A kinti lét már súlytalan”; „Nem haragszom rátok, rák”) embertársaiért mégis aggódó, őket figyelmeztető sorait („Emberek! / Ne féljete, és ne hagyjátok, hogy a szennyes víztömeg / még Noé bárkáját is elvigye”).

A „petris” humor több versben is feltűnik ezen kívül (*Nincsen tovább; Kaland*), és e szöveghelyek különös oppozíciót alkotnak a gnoszticizmus filozófiájára utaló versekkel (*Találkozások; Mindenek ideje*), melyeken keresetlenül hallatszik át Komjáthy Jenő hangja is, így például a *Találkozásokban*: „Az élet álom, / s az álom: élet” – ennek zárása viszont mégis inkább Adyt idézi: „Már nem test, / s már nem lélek. / Halál menyasszonya, / halál völgyéne”.

Furman Imre különös, kimértségében és visszafogottságában megejtő „létára” nem halál, hanem létkatalógus, ilyenként tragikus felhangoktól, drámai megszólalásmódtól mentesen, az élet természetes záróakkordjaként kezeli az elmúlást – a kis füzet legfőbb, legmegfontolandóbb üzenete épp eme hozzáállás.

(k.kabai lóránt)

Az írás a Népszabadság 2010. április 3-i számában jelent meg; köszönjük az utánközlés lehetőségét!

Kaján-képek – könyvekben, könyvtárban

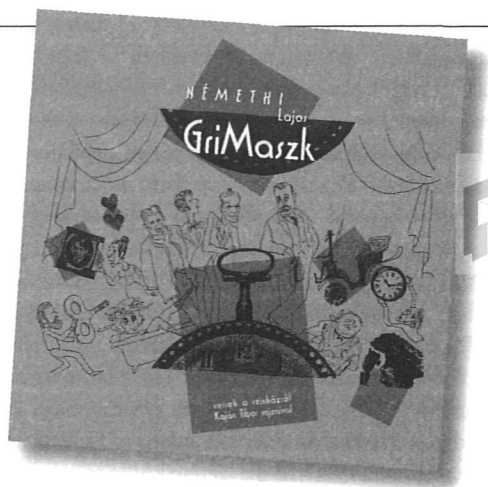
A miskolci születésű Kaján (akkor még Kalász) Tibor karikaturista munkásságának elismeréseként szülővárosa közgyűlésétől megkapta a Pro Urbe-díjat. Ebből az alkalomból a II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtárban a művész alkotásaiból rendeztek kiállítást. A tárlatot megnyitó Mező István, aki maga is karikaturista, meseterének tartja Kaján Tibort. Ajánlásában kiemelte a művész éleslátását, humanizmusát, bölcsességét.

„Kaján Tibor rajzai senkiéivel sem téveszthetők össze – mondta Mező István. Egyedi stílusa van, s azt hiszem, nem tévedek, ha azt mondom, hogy a legkevesebb vonallal alkotó magyar karikaturista. Rajzai nincsenek kicicomázva, tónusozva, árnyalva. Csak az egyszerű vonal van. És még sincs az embernek semmi hiányérzete. Minden a helyén van, minden úgy jó, ahogy van. És van egy olyan műfaja, amit senki más nem tud: híres emberekről úgy portrét rajzolni, hogy az hasonlít is rá, de egyben az arcvonásaiban benne van a mestersége is.”

A június 5-ig nyitva tartó könyvtári kiállításon a fekete-fehér grafikák mellett Kaján Tibor karikatúrákötetei és azok a könyvek is láthatók, melyekhez a művész készített illusztrációkat. Így például az ő rajzaival jelent meg magyarul Milne *Micsoda négy*

nap! című könyve, Erich Kästner *Három ember a hóban* című regénye, Moldova György, Timár György több kötete, és ő készítette a miskolci Némethi Lajos most megjelent *GriMaszk* című kötetéhez is a karikatúrákat.

Némethi Lajos: GriMaszk

Kezdetben csak a színházért való rajongás volt, majd megszülettek az epés megjegyzések (is), aztán rímeket kerestek a verssorokká formálódó csipkelődések. Előbb csak néhány, „klapanciának” minősített darab került be – Bogarassy Ákos nevére – a Miskolci Nemzeti Színház 2007-es „legendás” albumába, majd szót kért még vagy kétszáz színházi ember – színész, rendező, zenész, dramaturg, díszítő, kellékes, világosító, öltöztető, kritikus, valamint népség és sokaság – és megszülettek az újabb versezetek. Mivel Kaján Tibornak is tetszettek ezek a szösszenetek, szívesen adta színházi rajzait a versekhez. Így az idei könyvhétre – a Herendi 2004 Kiadó gondozásában – megjelenhetett Némethi Lajos *GriMaszk* című kötete. Alcíme: Versek a színházról Kaján Tibor rajzaival. A kötetet Tellinger András tervezte.

A műszaki és jogi végzettségű Némethi Lajos mindennapi munkáját tekintve „hivatalnok”, a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Fejlesztési Ügynökség igazgatója. Első verseskötete, a *Sárkányrepülés selyemfonálon* tavaly jelent meg. Akkor írta róla

Gyimesi László: „ravasz költő”, mivel senki sem tudta róla, hogy verseket is ír, negyven éven át érlelte műveit, „és most egyszerre teljes vértetben áll élénk, nézzétek, olvassátok, szeressétek: ezt tettem, ezt teszem magamért, másokért, értetek...”

A Sárkányrepülés-kötet illusztrációi is Némethi Lajos munkái. A most készülő, állatverseket tartalmazó *A csótány jussa* című összeállításhoz Pataki János képzőművész készít képeket.

(fg)

Versek a kötetből

A direktor

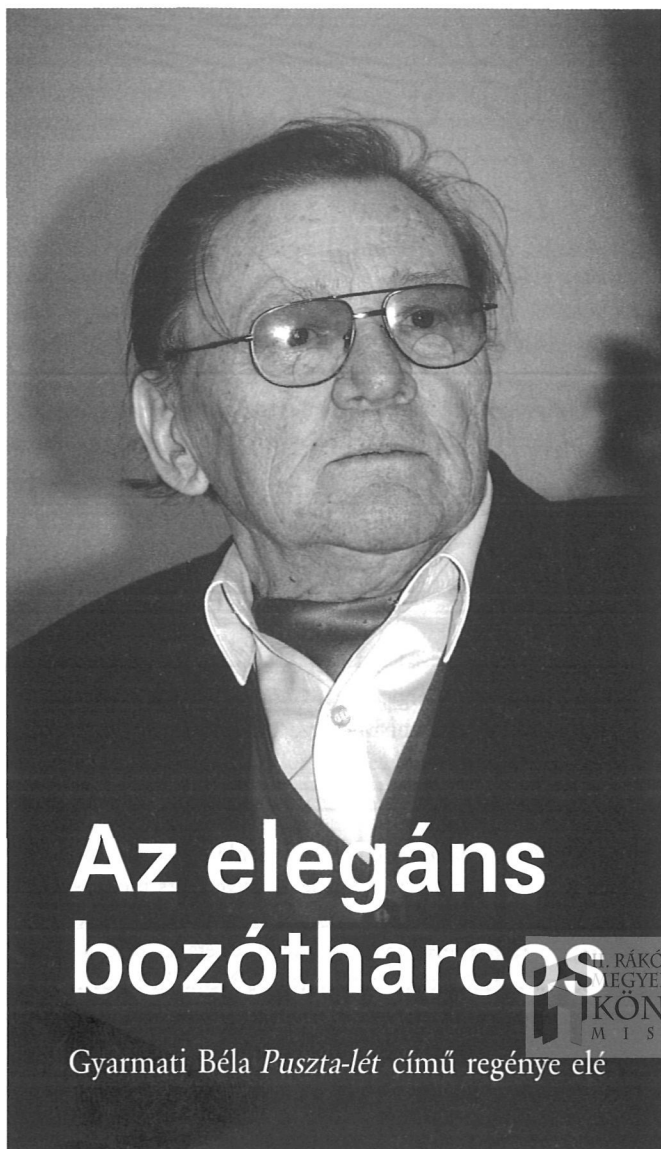
Folyton azon töri fejét:
színházát hogyan mentse;
unja már a vetésforgót,
mert egyik nap még kaviár,
a másik nap – csak lencse.

A rendezőről

Úgy gondolom: szakmájához
bár konyít
mégsem tudja lepipálni
Várkonyit.

A rendező dicsér

Pályádon Svejk lesz a zenit,
senki sem láthat majd ily' zsenit,
kövér vagy: nem gond látszanod,
s a hülyét sem kell – megjátszanod.

Fotó: Laczó József

„Egyik ámulatból a másikba estem. Rádöbentem, hogy Gyarmati Béla az irodalmi teljesítményétől függetlenül is nagy formátumú egyéniség, izgalmas és irigylendő ember, ritka példánya az új világban is otthont kereső régi vágású értelmiségieknek. Ha két szót szabadna szólnom jellemzésére, ez a két szó a műveltség és az erkölcs lenne. Szerencsére több terem van jellemzésére, mégis azt hiszem, e kis könyv minden fejezete, minden bekezdése e két fogalom fogságában születik. Gyarmati Béla egyszerre birtokosa a klasszikus görög-latin és a zsidó-keresztény műveltségi eszmények minden pozitív hozadékának, anélkül, hogy egy percre is a szemforgató mindentudás, vagy a farizeus ítélkezés vétkébe esnék.”

Gyimesi László: Az elegáns bozótharcos

A cím Gyimesi László leleménye, ő nevezi elegáns bozótharcosnak Gyarmati Bélát a Herendi 2004 Kiadó gondozásában most megjelent esszékötetben. A Miskolci Nemzeti Színház egykori igazgatójaként, publicistaként és íróként egyaránt ismert Gyarmati Béla az idén a magyar sajtó napja alkalmából a Magyar Újságírók Országos Szövetségétől – szakmai teljesítményének elismeréseként – megkapta az Aranytoll-kitüntetését, május 11-én, Miskolc város ünnepén pedig a Pro Urbe-díjjal jutalmazták eddigi munkáját. Az ünnepi könyvhétre jelent meg negyedik regénye, a Puszta-lét, és most került ki a nyomdából Gyimesi László róla szóló, pályáját, irodalmi munkásságát elemző, Az elegáns bozótharcos című kötete.

Az elegáns bozótharcos – nagyon jó cím. Viszonylag rövid. Meghökkenítő. És jól jellemzi Gyarmati Bélát – mert róla szól Gyimesi László esszékötete.

Gyarmati Béla eleganciája vitán felül áll. Nemcsak ruházatára, megjelenésére, de minden megnyilvánulására, megszólalására és elhallgatására is jellemző a választékosság. Arról viszont, hogy „bozótharcos” volna, korábban csak keveset tudhattunk. Talán éppen az eleganciája akadályozta meg abban, hogy saját küzdelmeiről beszéljen, netán panaszkodjon. Publicisztikáit olvasva ugyan sokat megtudhattunk róla, rácsodálkozhattunk tájékozottságára, tisztánlátására, humorára, de ezekben az írásokban soha nem ő a „főszereplő”. Az utóbbi években megjelenő regényeinek köszönhető, hogy a saját életéről is beszél. Igaz, ezeknek a műveknek sem ő a főszereplője, tehát nem magát próbálja beemelni a szépirodalom hősei közé, de regényeiben azt a kort, azt a világot idézi, amelyben élt. Gyermekkorának, ifjúságának idejét, a színházak és a szerkesztőségek világát. Az első három regénye – a Szűz primadonna, a Pelyvarosta és a Régi órák – ugyan fikció, de realizmusának köszönhetően valóságként értelmezhető. A most megjelent Puszta-lét című kötet – alcíme szerint „Dialogus a megbántottság éveiből” – szereplői viszont már pontosan beazonosítható személyek. A párbeszéd egyik résztvevője maga a szerző, a másik pedig a testvére, Valéria, aki szüleivel együtt megélte a kitelepítést, a „puszta-létet”. Beszélgetéseikből, visszaemlékezéseikből ismerjük meg a Gyarmati család történetét. Mivel a nagyfiú – Béla – 1950 szeptemberétől a városban, Fehérgyarmaton tanult, kosztot, kvártélyt egy idős házaspártól kapott, így nem volt otthon, amikor a családját Árkustanyára vitték. Így ő személyesen nem tapasztalhatta meg az ottani nyomort, bizonytalanságot, de kegyetlenül megszenvedhette ezeket az éveket. Persze az ezt megelőző és a következő időszak sem lehetett könnyebb. Meséli is ebben a könyvben, hogy amikor még a szegedi piaristáknál tanult, reggelként a rendházban ministrált, délután a kollégiumban az úttörőpajtások őrsvezetőnek választották, vasárnaponként pedig az édesapját látogatta a Csillagban, akit azért ítéltek el, mert állítólag a dolgozó gimnazisták óráin a fennálló rendszerre tett megjegyzéseket.

Mindezek ismertében igazat kell adnunk Gyimesi Lászlónak, amikor bozótharcosnak nevezi Gyarmati Bélát, hiszen majdnem reménytelen helyzetből kellett kijutnia, és sikerült utat vágnia. Szakmai eredményei, díjai, elismerései mellett talán a legnagyobb kincs, amit megszerezhetett, hogy bölcs nyugalommal és finom humorral szemléli a „Puszta-lét”-et is.

(fg)

Gyarmati Béla

Pusztalét

(részlet)

- Bizony! Bennünket szellemileg is éhezettek. Képzeld el, mikor a Svetits igazgatója kezébe vette általános iskolai bizonyítványom! Október végén szabadultunk, de Apa semmiképpen nem akarta, hogy évet veszítsek, így hát azonnal felkereste Debrecenben a jó hírű egyházi gimnáziumot, hogy beírasson. Szóval a „Diri bácsinak” - ahogyan a lányok egymás között emlegették - a következőkkel kellett szembesülnie. Az általános iskola hetedik osztályát kitelepítésünk napján mintegy befejezettek lehetett tekinteni. „1951. április 3-án ismeretlen helyre távozott” - olvasható a tyukodi igazgató pecséttel hitelesített bejegyzése. Pár nappal, vagy legfeljebb egy héttel később már dolgozni kellett Árkuson. S a földeken való foglalkoztatásom folyamatos volt nemcsak a nyáron, de a következő évben is - egészen karácsonyig. Egyszóval az 51-52-es tanév első féléve elúszott; a tanulmányi értesítőben egyszerűen kihúzva. S nem tudom, mi lett volna velem - meg a többi iskoláskorúval -, ha nincs a kitelepítettek között egy tanítónő, akiben a tábori körülmények között is élt a hivatástudat. Egy lakókocsiban kezdett bennünket tanítani Héra Józsefné. A keresztnévére nem emlékszem, de azt tudom, hogy 1950 nyarán került a táborba családostól; az első dunántúli csoporttal telepítették ki őket Beremendről. Minden bizonnyal férjétől - a volt községi jegyzőtől - akartak az elvtársak megszabadulni. Négyéves kisfiuk is szerepel a deportáltak névsorában, de őt még 1951 telén hazaengedték, így velem nem találkozhattam. Héráné pár hónap alatt igyekezett velem pótoltatni az elmulasztott ismereteket, aztán Apával is számtanoztunk olykor. Hogy mindenféle tankönyvek és segédeszközök nélkül mi ragad meg a fejemben, magam sem tudom, de a drága tanító néni leosztályozott, az órspanacsnok meg rányomta bizonyítványomra a rendőrség pecsétjét.

- Hát ezt igazán méltányolnia kellett egy paptanár-igazgatónak.

- Úgy emlékszem, volt némi ellenvetése, mire Apa közölte, hogy akkor viszi „ezt a sokat szenvedett gyereket” a reformátusokhoz.

- Eszerint a főtisztelendő igazgató úr azért vett fel, mert nem akarta, hogy a nyáj egyik báránykája idegen akolba kerüljön.

- Nem volt ez éles helyzet, de képzeld el, hogy a híres gimnázium sok, jó családból származó, kitűnő növendékei közé egy megbélyegzett érkezik, kétes értékű bizonyítvánnyal - jóval a tanév megkezdése után. Ha netán kíváncsiak lettek volna az is-

mereteimre, biztos, hogy pár lényegre törő kérdés után elvázom. Az apácák azonban - legalábbis kezdetben - tapintatosak voltak. Nagy jótéteménynek számított, hogy bennlakónak is felvettek az intézetbe, mert a szüleim albérletében - ahol meghúzódtak - nemigen tanulhattam volna. Hortobágy után az egyházi gimnázium és internátusa...

- Maga volt a mennyország?

- Ezt azért nem mondanám, mert egy zárdában is kísértének dzsinnek és koboldok; mindazonáltal hálás vagyok a „Diri bácsinak” - aki megbocsátotta nekem, hogy az ábrázoló geometria nem az én világom -, meg osztályfőnökömnek, Tacita néninek, és minden tanáromnak, akik szeretettel és szigorral... Egykori osztálytársaim közül pedig néhánnyal máig is baráti kapcsolatban vagyok.

- Soha nem gondoltál arra, hogy belépsz valamelyik szerzetesrendbe?

- Viccelsz ugye? Különbözik a szerzetek feloszlása után, alig lett volna erre lehetőség. De még gimnazista voltam, mikor jött Laci...

- Szinte szenzáció számba ment, hogy az osztályotokból te mentél elsőként férjhez.

- Így valahogy, mert nálunk a zárdában még az is esemény, ha olykor egy-egy férfiú feltűnik az udvaron. Ilyenkor mi leányok, mindig az ablakhoz rohantunk, szinte kultuszt csináltunk a leelkedésből.

- Nem sokat tudhattál a zárdaiskolákról, vagy olvastad korábban a *Hangyabolyt* - Kaffka Margit regényét?

- Dehogyan is olvastam, hol, mikor olvastam volna? A táborban nem volt könyv, folyóirat, újság. Legfeljebb egy-egy polgári család poggyászában akadt pár regény, vagy az Új Idők valamely bekötött évfolyama. De hát a mi közegünkben - kis túlzással egész Árkuson - nem sokan voltak a könyves családokból, hogy finoman fejezzem ki magam. Borsós tanyán - amennyire én tudom - már más volt a kitelepítettek szociális összetétele. De várjál! - mégiscsak olvastam valamit: Cilike könyveket - Tutsek Anna remekeit. Máig sem tudom, honnan kerültek Hortobágyra ezek a kötetek. Például, a „Cilike rövid ruhában” című opusra emlékszem. Na meg ugyanettől a szerzőtől való a „Katóka szakácskönyve”, amit kifejezetten fiatal leányok számára írt Tutsek. Böngésztem a békebeli recepteket, aztán kentem magamnak egy szelet zsíros kenyeret - ha éppen volt zsír.

Urbán Tibor

A könyves képzőművész

A léhi születésű, Szikszón élő, főállását tekintve a Miskolci Galériában dolgozó Urbán Tibor képzőművész Miskolc város közgyűlésének döntése alapján május 11-én, Miskolc város ünnepén alkotómunkájának elismeréseként megkapta a Kondor Béla-díjat.

A több mint félszáz önálló kiállításon, hazai és külföldi csoportos tárlaton bemutatott számtalan festmény és grafika mellett Urbán Tibor folyóiratot, művészkönyveket is tervezett, és készített – készít – illusztrációkat irodalmi művekhez, verseskötetekhez, mesékhez, ismeretterjesztő kiadványokhoz.

Az ő rajzaival jelent meg például Cseh Károly *Aranyháló*; Fecske Csaba *Tücsökmesék*, *Halpénzen vett világ*, *A kiskondás*, *Majd máshol*, *Hol voltam*; Gál Sándor *Bújócska*; Glonci Ernő *A víz-esés zajához*; Győri László *Kutyafoci*; Gyüre Lajos *Majális*; Kabai Zoltán *Fölvetett kő*; Léka Géza *Almahó*; Papp Magdolna *Térben ezer szín*; Serfőző Simon *Varjúleves*, *Gyerekidő*; Szénási Miklós *Ha eljönnek a sárkányok* című kötete.

Urbán Tibor rajza Serfőző Simon *Gyerekidő* című kötetéből

Czigány György: **Mennyei rónán**

A Szent István Társulat kiadásában megjelent kötet ajánlása

Régi és új együtt van e könyvben: a fiatal és az idős költő közös időben, azonos pillanatban élő versei. A pusztulás fényességét emlegeti, tragédiát, szorongást, de egyelőre ezekkel a reményt is, a minden szomorúság ellen való hit akarását. Ami vele felesége, Erika halálával történt, trauma, súlyos tragédia. Értelmi vigasztalás tudni, egyedül a szeretet marad meg. Ugyanakkor az érzelmi kiszolgáltatottság idegrendszerünknek szinte testi tünetévé, valamiféle gyermeki vágy tokolódik elő a lélekben, mely hihetetlenül érzékeny a szeretet hívására. Goethe szavai jutnak eszünkbe: élet és halál csatázik a szívben.

Fényképed és fél évszázad

Futam tenmagad röptén, a karcsú patak
a lányos vonalak partja szakad –
kiáradsz, lebegő
rajzok a mozdulataid.
Szüntelen szapora eső
hullatja perceit: a karórád cseveg.
Zajával úgy telik az éj, mint
barlang víz-suttogással,
hol zengő cseppkövek
csöppjein az idő szobra nő.

Csuklóján

Nincs érverés. Néma csuklóján
másodpercek szorgos köreit
futja az óramutató eleven
és arany villogással:
tehetetlenül közömbös
az idő diadalmenete.

Könnyek, esők

Könnyek, esők szemerkélnek,
ölelnélek amíg élek
dunaparti kamasz lázban
és ott ahol sehol nyár van,
templomban, hogy Isten áldjon,
zebegényi szülőágyon,
éjszakai félálomban
mint az örök világosban.
Nem lehetek olyan józan,
mint te a megszentelt jóban:
verejtéken esztelenül
s halálunkban meztelenül
örökké csak ölelnélek
Istent falva eleségnek.

A távoli kedveshez

Szempilla-rács mögött veszett el
mi tehetetlen szeretettel
meg sem érthető suttogást hall
és boldog a szomorúsággal.
Rejtőzik hangod telefonba.
Álom medrében ha csobogna
csöndje napozik végtelenben.
A hiánya szólongat engem.

Első mondat

Nem oldoz fel, törékeny léttel
megáldhat, hiszen szavai
szél-borzolt futamokká nyílnak:
vízparti fénnyé, nevetéssé
mikor szemérmes, lehunyt pillák
által takarja el magát
a szájszél gyöngéd izgalmában.

Soliloquia

Nem veled lenni: lét botránya.
Utolsó kudarcomra készen
hiányod kísér időtlenben.
Az istenfélelem egén át
megsemmisült napom lyukat ver:
mi kettőnk titkából fogan
már mennybe menekíteném.
Tenélküled halok meg. Dúdold:
a feledésben ragyogás van,
derű, velünk és nélkülünk.

Megint nyár

Létezni hiány. Ez emeli föl
szívünket a kétség vermeiből
öröm ölébe, elragadtatásig.
Őrangyal egy van, lehess te másik
hiszen megbújt már férfi-erőm, testem,
egész magam s minden szó tenyeredben.
Ésszerű józannak a képtelent
találjuk s együgyűnek ami szent:
rémült szarka csap át hózuhogáson
két nyírfa közt. Ellenem hideg álom
hadjárata, nézésedből pedig
kék augusztus leselkedik.
Titkaink lélek-járásából senki
semmit nem ért. Tudod, nyár veled lenni.

Az idei ünnepi könyvhét megyei megnyitóján, június 3-án, csütörtökön délután 3 órakor Sáropatakon A Művelődés Háza és Könyvtára előtt Czigány György költő, szerkesztő mond ünnepi beszédet. Ezt követően a könyvtárban tartandó író-olvasó találkozón Simon Erika, a *Mikor a hervadás is hála* című könyv szerzője beszélget Czigány Györggyel.

Simon Erika beszélgetése Czigány György költővel

(Részlet Simon Erika a Kairosz Kiadó *Miért hiszek?* sorozatában megjelent *Mikor a hervadás is hála* című könyvéből)

– **Úgy tudom a „játék és muzsika” tízezredik adásához közeledik... Mi a titka népszerűségének?**

– Mindenesetre a napi jelenlét, a jól megválasztott adásidő a déli hírműsor és friss időjárás-jelentés után... A játék derűje és komolysága. Mert hiszen remekművek részletei: néha drámát és tragédiát sugalló megrázó taktusok után kell mosolyogva dönteni: ki is a darab szerzője, mi a mű címe? Ez a játék darabka mindennapi életünkben. Élő adás: a valóságot provokálja, léte kockázatos, merész, bármi megtörténhet benne, manipulálhatatlan őszinteséggel tárul fel a hallgatók füle hallatára. Van cseppnyi

humora és nyerni lehet benne. Ki nyer ma? Egy időben joggal mondhattuk: erkölcsi szépsége abban áll, hogy itt a mindenkori vetélkedők garmadában ez nyújtja a legkisebb nyereséget... De a győzelemhez sokat kell tudni. Kárpátalján, Felvidéken, a Bácskában és szerte Erdélyben sok százezer hallgatónk van. Értő, figyelmes, kedves barátaink, akik azután amint teheték meg is jelentek az Astoria-szálló halljában, mostanában a Magyar Katolikus Rádió Délibáb utcai társalgójában, hogy „lássák” is kedvenc műsorukat. Némelyikük pedig rögtön játékra is mer vállalkozni, ami egyúttal friss üzenet az otthon szurkolóknak. És üzenet sokaknak a lélek hullámhosszán!

A II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár programjai

Helyszín: Miskolc, Görgey Artúr u. 11.

Június 1., kedd 17 óra 30

Adalékok a magyar nemzet történetéhez

Találkozó **dr. Hankó Ildikó** és **dr. Kiszely István** antropológus professzorokkal

Beszélgetőtárs: **Zs. Papp Ferenc** irodalomszervező

Helyszín: előadóterem

Június 2., szerda 17 óra

„A MŰŰT a könyvtárba vezet”

Vendégünk: **Esterházy Péter** Kossuth-díjas író, publicista

Beszélgetőtárs: **Jenei László** Szabó Lőrinc-díjas író

Helyszín: előadóterem

Június 4., péntek 17 óra

Pusztalét és bozótharc

A Pro Urbe díjjal kitüntetett **Gyarmati Béla** legújabb, **Pusztalét** című regényét bemutatja **Gyimesi László** író, a Gyarmati Béláról szóló **Az elegáns bozótharcos** című könyv szerzője

A beszélgetést vezeti: **Filip Gabriella** könyvtáros

Helyszín: előadóterem

Június 5., szombat 10 - 13 óra

Természetes anyagból - könnyedén

Családi kézműves szombat

A foglalkozást vezeti: **Herczeg Mária** népi játszóház-vezető

Helyszín: Gyermekkönyvtár

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

Június 5., szombat 15 óra

Ákom-bákom

A **Makám együttes** családi koncertje

Helyszín: 1. emeleti olvasóterem

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

Június 7., hétfő 14 óra

Miazmég

Könyvheti újdonságát bemutatja: **Nyulász Péter** író, költő

Helyszín: előadóterem

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

Június 9., szerda 17 óra

Muzsikaland 4.

Misztikum és eksztázis a zenében : **Alexander Szkrjabin** profétikus művészete

Közreműködik: **Flach Antal** csembalóművész

Helyszín: előadóterem

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

Könyvtár – Tudás – Tudásdepó-Expressz

Újra ünnepi könyvhét, újra előtérbe kerülnek a könyvek, a szerzők, újra központi téma az olvasás.

Manapság, ha olvasásról esik szó, sokszor hallhatunk ellentétes véleményeket. „Nem olvasnak a fiatalok, keveset olvasnak a felnőttek”. Más vélemény szerint ez így nem igaz. Olvasnak, csak nem könyvet. Újságot, folyóiratot, és gyakran az interneten található tartalmakat. Azon lehet vitatkozni, hogy a különböző olvasási szokások összevethetők-e, egyáltalán kell-e ezeket szembeállítani egymással, de azon nem, hogy az olvasás, az ahhoz

kapcsolódó szokások problémája már évszázados múltra tekint vissza. Az idők folyamán számos kezdeményezés célozta az olvasás megkedveltetését. A 18. században kelt életre az olvasókörök rendszere, az 1950-es években kezdődtek az olvasómozgalmak, 1961-ben indult a könyvtármozgalom, 1968-ban az olvasó népert mozgalom, majd a színvonalas irodalmat olcsón terjesztő könyvkiadói törekvések. Sok-sok erőfeszítés az olvasás társadalmisítása, népszerűsítése érdekében, és mintha ma is ugyanúgy állnánk a probléma előtt. Persze ez nem teljesen így van, hiszen ma már

a technikai fejlődéssel is szembe kell néznünk, mely az olvasási vagy nem olvasási szokásokat nagy mértékben befolyásolja. Az erőfeszítések nem gyengültek. Manapság is működnek az olvasókörök, 2001-et az olvasás évének hirdették, volt Nagy Könyv-projekt és az európai uniós pályázatok kapcsán újra szerepet kapott az olvasás népszerűsítése.

A könyvtárak mindig kezdeményezői és végrehajtói voltak az olvasás megszerettetésére irányuló törekvéseknek, teljes odaadással, legjobb tudásuk szerint, a rendelkezésre álló eszközökkel és forrással próbálták ezt a célt elérni. Most újra nagy lehetőség kínálkozik arra, hogy a lakosság számára az olvasás élményét különböző eszközökkel, könnyed formában közvetítsék. Ezt a lehetőséget az európai uniós pályázatok, azon belül is a könyvtárak számára kiírt „Tudásdepó Expressz” nyújtja, melynek egyik részese a II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár és konzorciuma. Ez a pályázat biztosítja a forrásokat többek között az olvasás népszerűsítésére is. Ez pedig olyan formában történhet, amely túlmutat az oktatás, nevelés hatókörén. Vetélkedőkkel, programokkal, találkozók, koncertekkel próbáljuk becsalogatni a könyvtárba elsősorban a gyerekeket, kamaszokat, és rajtuk keresztül a családokat. Volt már nagy sikerű Palya Bea-koncert, Gryllus Vilmos káprázatos delután varázsolt a könyvtárba, és jön a Makám együttes is. Hirdettünk irodalmi játékot, mely egy egész éven át tart, vetélkedésre invitáljuk az általános és középiskolásokat, és nem utolsósorban mesélésre, játékra várjuk a családokat.

Hisszük, hogy az olvasás megszerettetését, az első élményszerzés örömét a gyerekek körében kell kezdeni. Ebben az iskolán kívül sokat tehet és tesz a könyvtár. Talán ami nem iskolai, nem kötelező, jobban hat, különösen olyan gyerekek esetében, akiknél a felnőtt példa kevésbé adott. Ez a cél vezérel bennünket, amikor a pályázati forrás egy részét arra fordítjuk, hogy hátrányos helyzetű első osztályos gyerekeket rendszeres könyvtári foglalkozásokra hívjuk, havonta találkozva velük és játékos formában, esetenként „élő íróval” megismertetve próbáljuk őket közelebb hozni a könyvek világához.

Manapság nemcsak az olvasás, hanem a könyvtárak népszerűsítése is cél, hiszen még nagyon sokakban él a régi könyvtárkép, mely szerint a könyvtár pusztán a könyvek, folyóiratok tára. A könyvtárakba is kevesebben látogatnak el, mert nem ismerik azokat az egyre bővülő szolgáltatásokat, melyek a technikai változásokhoz igazodva folyamatosan gyarapodnak, és ebben a „hálózatosodott” világban szinte éjjel nappal elérhetővé válnak. A további fejlődés érdekében kívánjuk elektronikus szolgáltatásainkat is bővíteni, egy megyei portálon keresztül olyan tartalmakat elérhetővé tenni, mely a tanulás segítésén, az információ szolgál-

tatásán túl kikapcsolódást, szórakozást is jelenthet. A digitális tartalomfejlesztés mellett törekednünk kell arra, hogy az információk minél szélesebb kör számára elérhetővé, használhatóvá váljanak. Ezért a mai kor kihívásainak megfelelően az olvasás elektronikus formáját is meg kell ismertetnünk. A digitális írástudás terjesztését is felvállalva indítjuk internet-tanfolyamainkat azok számára, akik iskolai oktatás keretében ezt nem tudják vállalni. A támogatásnak köszönhetően legalább 400 fő vehet részt megyénk különböző településein a konzorciumi tagok által szervezett tanfolyamokon. A fejlődés, a szolgáltatásbővítés azt is megköveteli, hogy a könyvtárak munkatársai is folyamatosan bővítsék tudásukat, és munkájukat magas színvonalon végezzék. Ennek érdekében a pályázat arra is lehetőséget biztosít, hogy továbbképzéseken vegyenek részt a könyvtárosok, és a megszerzett tudást a mindennapi munkájuk során alkalmazzák. A közel 80 milliós pályázat hat könyvtár számára biztosítja a fejlődés lehetőségét. Ezek: a II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár, az abaújszántói, a sátoraljaújhelyi, a sárospataki és az ózdi városi könyvtárak, és a megyei pedagógiai intézet könyvtára. A megvalósítás 2009. szeptember 15-től 2011. június 30-ig tart.

Gryllus Vilmos koncertje a könyvtárban

Atalásán túl kikapcsolódást, szórakozást is jelenthet. A digitális tartalomfejlesztés mellett törekednünk kell arra, hogy az információk minél szélesebb kör számára elérhetővé, használhatóvá váljanak. Ezért a mai kor kihívásainak megfelelően az olvasás elektronikus formáját is meg kell ismertetnünk. A digitális írástudás terjesztését is felvállalva indítjuk internet-tanfolyamainkat azok számára, akik iskolai oktatás keretében ezt nem tudják vállalni. A támogatásnak köszönhetően legalább 400 fő vehet részt megyénk különböző településein a konzorciumi tagok által szervezett tanfolyamokon. A fejlődés, a szolgáltatásbővítés azt is megköveteli, hogy a könyvtárak munkatársai is folyamatosan bővítsék tudásukat, és munkájukat magas színvonalon végezzék. Ennek érdekében a pályázat arra is lehetőséget biztosít, hogy továbbképzéseken vegyenek részt a könyvtárosok, és a megszerzett tudást a mindennapi munkájuk során alkalmazzák. A közel 80 milliós pályázat hat könyvtár számára biztosítja a fejlődés lehetőségét. Ezek: a II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár, az abaújszántói, a sátoraljaújhelyi, a sárospataki és az ózdi városi könyvtárak, és a megyei pedagógiai intézet könyvtára. A megvalósítás 2009. szeptember 15-től 2011. június 30-ig tart.

Az előzőekben felsorolt feladatok jó része – tartalomszolgáltatás, oktatás, 24 órás elérhető szolgáltatások bővítése – olyan technikai felszereltséget igényel, melyet önerőből nem tudtunk volna beszerezni. Egy másik európai uniós pályázat, mely eszközbeszerzésre irányul, közel 100 milliós forrást biztosít a technikai fejlesztésre, akadálymentesítésre, kisebb felújításokra, a fogyatékkal élők könyvtárhasználatának segítésére. Ez a támogatás megfelelő alapot nyújt arra, hogy az előzőekben megfogalmazott célokat teljesíthessük. E pályázat keretében nyolc könyvtár fejlesztése valósul meg 2009. október 1. és 2010. december 31. között: a megyei könyvtáré, a megyei pedagógiai intézet és a Herman Ottó Múzeum könyvtáré, az abaújszántói, a mezőcsáti, a sátoraljaújhelyi, a sárospataki városi könyvtáraké és a halmaji községi könyvtáré.

A két pályázat kapcsán nemcsak eddig nem látott mértékű forrásokhoz jutottak a könyvtárak, de óriási felelősséget, rengeteg munkát is vállaltak. Bízunk abban, hogy az erőfeszítéseink meghozzák gyümölcsüket, és lesznek esetenként már a projekt zárását követően is látható eredményei, de hosszú távon mindenképp.

A projektek az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap és az Európai Regionális Fejlesztési Alap támogatásával valósulnak meg.

Bokrosné Stramszky Piroska

Megyénk az irodalomban

Nehéz lenne összeszámolni, hány versben, novellában, regényben szerepel Borsod-Abaúj-Zemplén megye valamelyik települése. Csak a Tokajjal és a tokaji borral kapcsolatos művekből összeállíthatnánk egy kis könyvtárat: kezdve a magyar Himnusszal Goethe Faustján át az évről évre megrendezett Tokaji Írótábor szerzőinek műveig. Ebből a gazdagságból kap egy kis ízelítőt, aki részt vesz a II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár által szervezett irodalmi megyejárson.

A *megyénk az irodalomban* címmel meghirdetett – 2010 márciusában indult és egy évig tartó – olvasásnépszerűsítő játék során azokkal az írókkal, költőkkel barangolhatjuk be Borsod-Abaúj-Zemplén megyét, akik innen indultak, hosszabb-rövidebb ideig itt éltek, vagy csak valamikor erre jártak, és írásaikban megörökítették az abaúji, gömöri, borsodi, zempléni vidéket. Olyan kiváló vezetők mutatják számunkra az utat, mint például Petőfi Sándor, Jókai Mór, Fáy András, Eötvös József, Mikszáth Kálmán, Móricz Zsigmond, Márai Sándor, Fekete Gyula... Az irodalmi megyejárás állomásai között szerepel többek között Aggtelek, Fáj, Girinc, Gönc, Mezőkeresztes, Miskolc, Ónod, Sárospatak, Széphalom, Szikszó, Telkibánya, Tiszalúc, Tokaj...

A könyvtár honlapján – www.rfmllib.hu – és a Kulcs magazinban rendszeresen ajánlott könyvekhez kapcsolódóan 3-3 kérdésre kell válaszolnia az olvasóknak. A 12 részes játék végén a legjobban szereplő olvasók részt vesznek a megyei könyvtárban 2011 márciusában tartandó szóbeli döntőn, ahol az első három helyezett 5, 10 és 15 ezer forintos könyvutalványt kap.

A játékba bármikor be lehet kapcsolódni, és akár egyszerre is el lehet juttatni a könyvtárba a kérdésekre adott válaszokat.

A HÓNAP KÖNYVE

2010. március

Petőfi Sándor: *Útirajzok*

A kötethez kapcsolódó kérdések

1. Petőfi Sándor 1847 júliusában Gömörben is járt. A ma Szlovákia területén lévő Bején a református tiszteletes fogadta. Ki volt Petőfi bejei vendéglátója?
2. Az 1847. július 9-én kelt levelében írta Petőfi: „E város volt a magyar forradalmak oroszlanbarlangja.”. Melyik ez a város?
3. Kit látogatott meg Petőfi 1847. július 10-én Széphalomban?

2010. április

Jókai Mór: *Magyarhon szépségei*

(*Tiszamenti élet, Úti levelek*)

A kötethez kapcsolódó kérdések

1. Jókai Mór tiszai utazása során milyen járművel érkezett Tokajba?
2. A villámvonat szekere című írásában Jókai beszámol arról is, hogy eljutott Telkibányára, ahol meglátogatott egy sikeresen működő gyárat. Mi készült a gyárban?
3. Abaúji utazása során Jókai járt Szikszón is. Ki látta vendégül ősi kastélyában a híres író?

2010. május

Fáy András: *Lúd és orr*

(*állatmesék*)

A kötethez kapcsolódó kérdések

1. A zempléni születésű Fáy András a többségében állatmeséket tartalmazó kötete élén kit (mit) nevez meg mecénásaként?
2. A varjak című mesében, mely vár omladékain kárognak a címszereplők?
3. Az Egy per kivonatja című történetben kivel köt alkut a pesti vásáros?

2010. június

Eötvös József. *A molnárlány*

(*novella*)

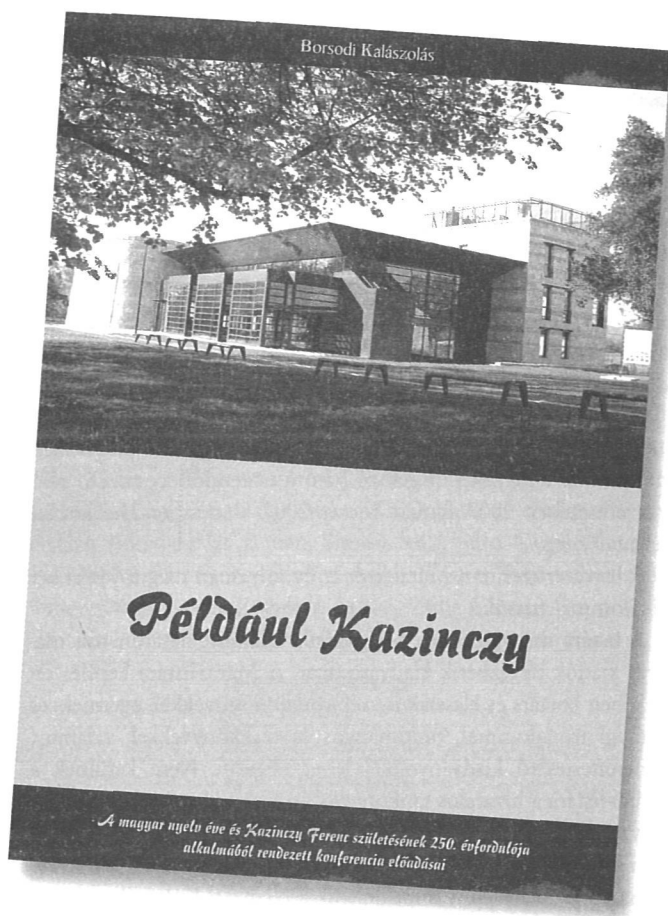
A kötethez kapcsolódó kérdések:

1. Melyik folyóra épült a történetben szereplő molnár vízimalma?
2. Milyen borai vannak a molnárnak?
3. Hogy hívják a molnárlány szerelmét, a rektor fiát?

A helyes megfejtéseket – névvel, címmel – feladhatják postán (II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár, 3530 Miskolc, Görgey Artúr u. 11., a borítékra írják rá: „A hónap könyve”), vagy bedobhatják a könyvtár földszintjén „A hónap könyve” feliratú gyűjtőládába, de beküldhetik e-mailben is: jatek@rfmllib.hu. Minderről bővebben a könyvtár honlapján: www.rfmllib.hu.

A program az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

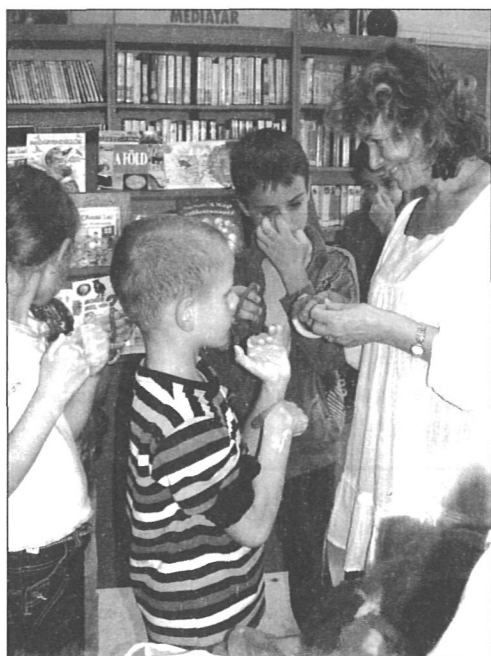

A II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár „Borsodi Kalászló” sorozatának legújabb darabja, a *Például Kazinczy* című kötet a magyar nyelv éve és Kazinczy Ferenc születésének 250. évfordulója alkalmából Széchalomban rendezett konferencia előadásait tartalmazza.

A megyei könyvtár és a Magyar Könyvtárosok Egyesülete, valamint az egyesület olvasószolgálati és Borsod megyei tagszervezete – a Kazinczy Ferenc Múzeummal együttműködve – 2009. május 21-én tartott tanácskozásán Borbély Szilárd, Gergye László, Péterfy Gergely, Kováts Miklós, Fehér József, Kiss Endre József, valamint – Kováts Dániel tanulmányát is felhasználva – Nyiri Péter mutatta be Kazinczyt mint költőt, irodalomszervezőt, könyvgyűjtőt, nyelvújítót.

„Mi könyvtárosok talán az átlag magyar embernél is bensőségebb viszonyt ápolunk a nyelvvel, gondolataink, érzéseink, vágyaink és aggodalmaink kifejező eszközeivel. Minden könyvtárosnak, könyvvel, irodalommal foglalkozó embernek – ha a napi munka során nem is mindig gondol erre – feladata, ha nem inkább kötelessége, hogy minden erejével őrizze, ápolja népe nyelvét, segítsen abban, hogy minél több ember kerüljön közeli kapcsolatba az anyanyelvén született alkotásokkal, biztosítson lehetőséget az alkotókkal való személyes találkozásra, s nem utolsó sorban támogassa az alkotás folyamatát. Ezért éreztük kötelességünknek, hogy eme jeles évforduló kapcsán találkozzunk Széchalomban, s emlékezzünk meg a felvilágosodás korának kiemelkedő magyar képviselőjéről, munkásságáról, kora irodalmi életének vezéralakjáról, kánonteremtő tekintélyéről” – írja ajánlásában Venyigéné Makrányi Margit, a kötet szerkesztője.

Kézműves foglalkozás a megyei könyvtárban
Fotó: Petrigán György

Felhívás!

II. RÁKÓCZI FERENC
MEGYEI ÉS VÁROSI
KÖNYVTÁR
MISKOLC

Varázslat napról napra

Napközis olvasótábor az általános iskolák
alsó tagozatosai számára

a II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtárban

2010. június 28 – július 2. között naponta 8 - 16-ig

Ízelítő a tábor programjából:

- ☺ Csuhézás, textilmunkák és babakészítés
A játszóházat vezetik a Diósgyőri Kézműves Alkotóház mesterei
- ☺ Megnyílt a Mesebeli Kézműves Ház:
agyagfestés, papírtündér készítés
- ☺ Nagyi, mesélj még!
Író-olvasó találkozó Gál Halász Anna íróval
- ☺ Gyöngyvirág minicserépből
Vezeti: Neszádeli Gyula kézműves játszóház oktató
- ☺ Látogatás a harsányi erdei iskolába
- ☺ Foglalkozás a megújult Színházterületi és Színészmúzeumban

Részvételi díj: 15.000,- Ft/ fő

Tartalmazza: a napi kétszeri étkezés (tízórai, ebéd) díját, a részvételt a játszóházakban, és a harsányi kirándulást.

A gyermekkönyvtárosok gondoskodó figyelmé, szeretete díjmentes és szívből jövő.

Jelentkezés és díjbefizetés a Tájéolóban 2010. június 7-től
a könyvtár nyitvatartási idejében

Indul a Márai Program!

Hónapok óta feszült várakozás övezi az utóbbi évtizedek egyik legnagyobb szabású könyvszakmai projektjét, a *Márai Programot*. Jelentős forrást, évente mintegy egymilliárd forintot fordít a Nemzeti Kulturális Alap (NKA) a könyvek és az olvasók találkozásának elősegítésére, elsősorban a kortárs szerzők műveinek könyvtárakba történő eljuttatásán keresztül.

A könyvszakmai projekt kiemelt célja a nemzeti kultúrkincs megőrzése, a hazai és határon túli magyar kiadók által megjelentetett értékes könyvek eljuttatása minél több olvasóhoz a hazai és a határon túli könyvtárakon keresztül. Céljai között szerepel az olvasáskultúra fejlesztése, a kortárs magyar szerzők támogatása és munkásságuk széles körű megismertetése.

A program indítására az ad lehetőséget, hogy megváltozott a Nemzeti Kulturális Alap finanszírozása. Ettől az évtől az ötös lottó játékadójának 90 százaléka biztosítja az Alap költségvetését, így a Márai Program fedezetét is.

A Márai Programban részt vevő könyvtárak egy 1000 címet tartalmazó, folyamatosan, a tervezet szerint évente három alkalommal frissülő listáról rendelhetnek, amely 2010-ben 40 százalékban klasszikus és kortárs szépirodalmat, illetve gyermek- és ifjúsági műveket, 60 százalékban tudományos és szakkönyveket, valamint ismeretterjesztő kiadványokat és kézikönyveket tartalmaz. A listán a magyar szerzők prioritást élveznek majd, hisz nem titkolt szándék a magyar szerzők, a magyar kiadók és a magyar könyvtárak támogatása.

A Márai Program flexibilis, a prioritások évente változhatnak mind a résztvevők, mind a támogatottak körét illetően. A program keretében nemcsak a hagyományos papíralapú könyvek lesznek kedvezményesen elérhetők, hanem a hangoskönyvek is.

A Márai Programot 2010. február 15-én fogadták el az NKA bizottsági ülésén, melynek meghirdetéséért két kollégium a felelős, az NKA Könyvtári Szakmai Kollégiuma, valamint az újonnan létrehozott Márai Testület.

A Márai-lista összeállítása és évközi karbantartása, kiegészítése a 10 fővel megalakult Márai Testület feladata, melybe 2-2-2 főt az NKA témában érintett három szakmai kollégiuma, a Könyvtári, a Szépirodalmi, valamint az Ismeretterjesztő és Környezetkultúra, 2 főt a Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülése (MKKE), további 1-1 főt pedig a két legnagyobb írószervezet, a Magyar Írószövetség és a Szépirodalmi Társasága delegált.

Az „első” listára a kiadók csak a már megjelent könyveiket nevezhetik, amelyek a megelőző három esztendőben, azaz az első kiírás esetében 2007. január 1-je és 2009. december 31-e között jelentek meg.

A tervezet szerint a Márai-lista az év folyamán még további két alkalommal frissül.

A listára magyarországi bejegyzésű, valamint határon túli magyar kiadók nevezhetik kiadványaikat. A Márai-listára kerülés érdekében kortárs és klasszikus szépirodalmi művekkel, gyermek- és ifjúsági irodalommal, tudományos és szakkönyvekkel, valamint ismeretterjesztő kiadványokkal lehet nevezni. Nem kerülnek a Márai-listára a hivatalos tankönyvlistán szereplő művek, egyetemi jegyzetek, lektűrök, hobbi-könyvek, szórakoztató művek. A program indulásakor kiadói tervekkel sem lehet nevezni.

Az erről szóló felhívás megjelenik a Nemzeti Kulturális Alap, a MKKE, a Könyvtárellátó honlapján, de elérhető lesz napilapokban és könyvszakmai lapokban is.

A kedvezményezett könyvtárak körének meghatározására az NKA Könyvtári Szakmai Kollégiuma jogosult. A programba fokozatosan kerülnek be a támogatandó könyvtárak. Az első évben pilot projektként egy szűkebb könyvtári kör (kizárólag a Nyilvános könyvtárak jegyzékén szereplő könyvtári körből és a határon túli magyar könyvtárak közül válogatva), amely természetesen kiszélesedhet, illetve cserélődhet.

Az első, kísérletinek is tekinthető évben támogatandó könyvtári körrel a Könyvtári Szakmai Kollégium tagjai döntöttek, meghatározva a források figyelembevételével az egyes könyvtár, illetve a nagy integrált könyvtári szervezetek által könyvvásárlásra felhasználható keret nagyságát. Miután a Márai-listán szereplő könyvek ára nem lehet magasabb a kiskereskedelmi ár 60%-nál, a könyvtárak a 2010-re tervezett 900 millió forintos támogatásból akár mintegy másfél milliárd forint értékű könyvhöz juthatnak.

Az ideai keret forrást biztosít kísérő rendezvényekre, alkotói támogatásokra (kiegészítve egyéb forrásokkal) is, de várható, hogy a következő években újabb elemekkel bővül a Márai Program.

Venyigéné Makrányi Margit
a Könyvtári Kollégium és a Márai Testület vezetője

Miskolc KapuCíner

A nyolc évszázados Miskolc köszöntésére – és az idei ünnepi könyvhétre – *Miskolc KapuCíner* címmel antológiát jelentetett meg a Spanyolnátha. A művészeti folyóirat főszerkesztője, Vass Tibor felkérésére több mint félszáz, pontosan 68 szerző – író, költő, irodalomtörténész, szerkesztő, a laphoz és/vagy Miskolchoz kötődő személy – írta meg a maga emlékeit, élményeit, gondolatait a városról és/vagy a kapukról. A kötet kapuképeit Séllei Zsolt fotózta, a könyvtervet és a borítót – Séllei Zsolt fotójának felhasználásával – Székelyhidi Zsolt készítette.

A kötet szerzőinek névsora: Bazsányi Sándor, Bedecs László, Bene Zoltán, Berka Attila, Csabai László, Csorba Piroska, Deák-Takács Szilvia, Dicső Zsolt, Dukay Nagy Ádám, Falcsik Mari, Fazekas Csaba, Fecske Csaba, Fedor Vilmos, Ficsku Pál, Filip Gabriella, Fodor Tünde, Gáspár Ferenc, Géczy János, Gyarmati Béla, Halász Margit, Halmosi Sándor, Hegedűs Mária, Jánosi Zoltán, Jenei László, Kabdebó Lóránt, Karosi Imre, Keresztury Tibor, Király Levente, Korpa Tamás, Kunt Balázs, Láng Eszter, Lapis József, Magolcsay Nagy Gábor, Ménes Attila, Mezei Gábor, Miklya Zsolt, Mizser Attila, Molnár Krisztina Rita, Nagy Bandó András, Nagy Csilla, Nagy Gabriella, Nagy Pál, Nagy Zsuka, Novák Valentin, Onagy Zoltán, Oravecz Péter, Papp András, Petőcz András, Porkoláb Tibor, Puskás Balázs, Rónai-Balázs Zoltán, Simon Adri, Sütő Csaba András, Szalai Zsolt, Száraz Miklós György, Szávai Géza, Székelyhidi Zsolt, Szénási Miklós, Szentí Ernő, Szkárosi Endre, Tarján Tamás, Tenczer Tamás, Turányi Tamás, Ungváry Rudolf, Üveges Tamás, Vass Tibor, Vörös István, Zsávolya Zoltán, Zsille Gábor.

„...Ide menekül az ősz, / a hegyekből a tél, az Alföldről a nyár, a tengerről / a tavasz. A Sötétkapun átkel a sötétség két démona, / fogadják a menekülteket. Ide menekül maga / a tenger is a globális túlmeleg elől”

Vörös István

„Miskolc egyedülálló város – no persze sok szempontból az. Egyedülálló vonásait két csoport rendszeresen hangsúlyozza, a lokálpatrióták és azok, akik nem kedvelik.”

Fazekas Csaba

A 'Szinvapark' szó – éppúgy, mint a 'Miskolc Pláza' – saját magán kívül az égvilágon semmit nem jelent. Saját magán belül meg persze az épület ezernyi tarka-barka, harsány-zajos dolgát, no és a tarka-barka, harsány-zajos dolgokkal bíbelődő embereket. Az életformát. Az élet formáját. Hogy milyen az élet mostanság Miskolcon, az Ady hídon.

Bazsányi Sándor

„Ha nem vagyok magamnak elég érdekes, / Miskolc mindig szívesen tönkretesz, / mikor nem vagyok elég jó magamnak, / megszerzem öt halálos kalandnak.”

Simon Adri

„Tízpercenként elcsikorgott egy peronos villamos a Városház tér, vagy a színház felől, az utolsó lépcsőről többnyire lelépett valaki és átsétált az orrom előtt a Sötétkapun a Béke moziba. Ilyenkor igyekeztem elfordítani a tekintetemet, mert szemkontaktus esetén százöt százalékra odajött a villamosról épp leugrott csávó, *testvérem, nézzél már két forintot, a Fehér farkasok megy, megnézném, csak nincs nálam lóvé, tudod.*”

Keresztury Tibor

„Soha nem lesz már akkora házam, mint akkor, soha nem lesz olyan védett fekhelyem, mint amelyik akkor végigért egy egész folyosón – Miskolc egyik kapujától a másikig.”

Tarján Tamás

Spanyolnátha Könyvek

A Spanyolnátha című internetes művészeti folyóirat által útjára bocsátott Spanyolnátha (SPN) Könyvek sorozatban két kötet is debütált az idei, XVII. Budapesti Nemzetközi Könyvfesztiválon. Az egyik, a Hunlandia című album a hollandiai Dotclouds Stúdió és a Spanyolnátha együttműködésének köszönhetően született írásokat, képzőművészeti alkotásokat tartalmazza. A másik SPN-könyv pedig a folyóirat főszerkesztője, Vass Tibor Semmi szín alatt című kötete.

A Spanyolnátha olvasói már értesülhettek a holland-magyar irodalmi és baráti kapcsolat eseményeiről, a találkozásokról fotók is megjelentek a weboldalakon, és most itt van a „hagyományos” kötet, a Hunlandia is – Vass Nóra bevezető soraival: „A Hunlandia személyes, már-már intim pillanatokba enged betekintést. A közvetlenség oka egy – a kötet születésekor sokadik állomásánál tartó – nemzetközi Spanyolnátha-projekt. Személyes, mert egy példaértékű együttműködésen alapul, mely által a résztvevők nem csak művészi pályájukon elért eredményeik által gazdagodnak. Intim, mert a szereplők olykor bizalmas információkat osztanak meg, gondolván a projekt lényege éppen ez. Kár lenne tagadni, a projekt elsődlegesen róluk szól. Arról, mit látnak, tapasztalnak, hogy élnek meg ismeretlen történéseket, hogyan tudnak térben és időben távolodni a megszokott dolgoktól. Az események egymást követik, valamiért pont akkor kezdődtek, amikor, s nem tudni még egészen pontosan azt, mikor, milyen körülmények közt érnek véget, ha véget érnek egyáltalán. A szereplők egymástól függetlenül is hozzáadnak egy-egy elemet, s együtt állítják kerek egészzé azt, ami részeiben is, önállóan is értelmezhető, igazi énjét azonban csak a többiek által megmutatottak tükrében tárja fel. Az elképzelés izgalmasságát, a megvalósítás felkészüléstől számított vibrálását az állandó improvizáció jelenti. Kérdések és az azokra adott válaszok állnak sorban, melyek mindig újabb és újabb kört indítanak. A reflexiók gyakorta nem is egymásra, sokkal inkább egy kialakulóban lévő érzésmasszára irányulnak. Az is előfordul, hogy látszólag oda nem illő témák emelődnek a közös játékba, vagy az alkalmazott megoldások nem szokványosak. Kép és szöveg keveredik, áll össze, válik szét. Alakul. Egy albumnyi itt és most.”

*

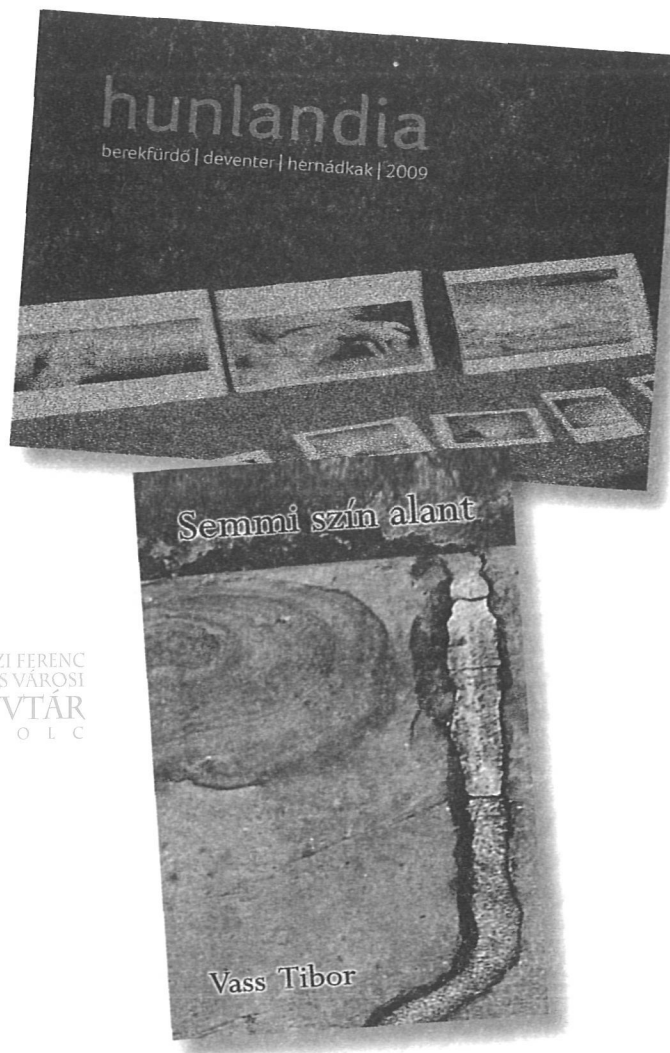
Vass Tibor József Attila-díjas költő, a Spanyolnátha főszerkesztője Semmi szín alatt című kötetének keletkezéséről így ír a szerző.

„Kétezer tíz, február kettő. Hajnal kettő, ami nappal tizenégy. A Semmi szín alatt kész, de odakívánczik valami az elejére, ami nappal tizenégykor még nem kívánczolt úgy oda. Lehet, ha figyel-nem inkább az időt hagytam volna, mire ment, mikor a szokottnál is szokottabban figyelhetett rám, akkor a Semmi szín alatt elején Kosztolányi-idézet áll, nem saját írás. Illetve nem egy írás tőlem.

Írtam könyvet négy évig (Rend a lelkem mindennek), két évig (Hamismás; Esőnap; Bevallás garnitúra), fél évig (Fürge újak könyve), egy hétig (Előzuhany kötelező), a tizenégyhónap ezért is annyira lehetetlen, időtlen időszónak tűnt, hogy érdemes volt vele kifejezetten foglalkozni. A Tanya csak egy van helyére szánt Kosztolányit mégis ide színűzöm, »Ha színeket rakétáz a tenyészet, / úgyis megértem a dicső Egészet«, mert szánalmas lenne végtére elhagynom, és épkező szó a csereszabatoság is.

Kosztolányi, a narancsok narancsának értő épkezője nélkül nem élet a Semmi szín alatt-élet. Ide ismét, illetve kettőben, és sehogyan így máshova. »Mert minden itt van, ami volt – csak győzd lajstromra venni – / tizenégyből a könny, a vér, tizenötből a hangzó / halálüvöltés és roham, tizenhatból a jajszó, / tizenhétből egy csúcshurut, tizennyolcból a semmi.«

A tizenötödikhez kezdek.”

A SPN Könyvek eddig megjelent kötetei.

1. Székelyhidi Zsolt: Ördögös; versek, Szkárósi Endre ajánlásával, 2009
2. Berka Attila: Lada Béla nem hal meg; kisregény, Kőrösi Zoltán ajánlásával, 2009
3. Jelenlét50 – Petőcz András 50. születésnapjára; szerk.: Fodor Tünde, 2009
4. HogyÖt – Az öt éves Spanyolnátha antológiája; szerk.: Vass Tibor, 2009
5. Hunlandia – A Spanyolnátha és a Dotclouds Stúdió antológiája; szerk. Székelyhidi Zsolt, 2010
6. Vass Tibor: Semmi szín alatt; versek, 2010
7. Miskolc KapuCíner – A Spanyolnátha Miskolc-antológiája; szerk.: Vass Tibor, 2010

A Nívódíjas Miskolci Városi Könyvtár

Beszélgetés Borkúti László könyvtárigazgatóval

1960 februárjában az akkori miskolci tanács arról hozott döntést, hogy a korábban a megyei könyvtár részeként működő miskolci bibliotékák önálló hálózatként, Miskolci Városi Könyvtár néven végezzék tovább munkájukat. A félszáz esztendeje történt eseményre egész évben programokkal, rendezvényekkel emlékeznek a város könyvtárosai. Miskolc Megyei Jogú Város Önkormányzata az 50., jubileumi év alkalmával NÍVÓDÍJ kitüntetés adományozott a könyvtáros kollektívának.

Borkúti László: Jóleső érzéssel fogadtuk az olvasóktól, a szakmai munkánkat figyelemmel kísérőktől a gratulációkat a kitüntetés átvétele után, számosan részt vettünk az ünnepi közgyűlésen, mert ritka esemény az, ha a mindig háttérben dolgozó könyvtárosok rivaldafénybe kerülhetnek. A díj átvételét Sasvári Olgára, az avasi városrészes Móra Ferenc Könyvtárának vezetőjére bíztuk, aki ebből az ötven évből majdnem a legtöbbet az intézmény különböző könyvtáraiban töltötte el. Ugyancsak első munkahelyes könyvtárosunk Kissné Jávor Katalin a Kaffka Margit Könyvtár vezetője, szerintem a most a Miskolci Városi Könyvtárban dolgozók közül ők tettek a legtöbbet a sikerért.

Ön Dr. Kis Józsefné könyvtárigazgatót váltotta a vezetői beosztásban. Rögtön egy ilyen elismeréssel indulni nem lehet rossz érzés...

Az igazsághoz tartozik, hogy a könyvtáros-népművelői oklevelem én is azon a főiskolán szereztem meg, ahová a könyvtáros kollégáimból a velem azonos korúak jártak. Ismertem és elismerem, mint a városban tevékenykedő volt könyvkiadó-vezető, az itt folyó szakmai munkát, ezért is tudtam őszintén örülni a sikernek, annak ellenére, hogy alig pár hónapja vagyok igazgató. Remélem nem ért félre senki, de a könyvtár új vezetőjeként inkább a múlt lezárásának aktusaként értelmezem ezt a gesztust. Szakmai programom szerint úgy kívánok dolgozni, hogy a könyvtárosok egyéni teljesítmények alapján is értékelhetők legyenek.

Sokat sejtetően fogalmaz. Mit ért pontosan ez alatt?

Csak az elismeréshez fűződő viszonyomat tisztáztam! Egyébként a pályázatomban körvonalaztam azt az irányt, amit szeretnék tovább vinni, és azt is, amin mindenképp változtatni szeretnék.

Ha a Miskolci Városi Könyvtár elmúlt ötven évét nézzük, a kezdetek óta jelentős az egyszerűsödés. Ha jól tudom, 1960-ban 34 könyvtári egységgel alakultak meg. Az intézményben ma is megvan a fiókkönyvtári tagoltság, de sokkal kevesebb az önálló egység.

Érdekes az intézményi struktúra, az országban szinte sehol nincs példa ehhez hasonló felállásra. Ötven évvel ezelőtt számos iskolai könyvtár is a hálózathoz tartozott, ezek integrálódtak az iskolákhoz, tehát így tisztult le az alapképlet. A nyolc fiókkönyvtárból és jelenleg két letéti könyvtárból álló szervezeti rendszer mellérendeltségi viszonya mára sok nehézséget okoz a hatékonyságot illetően. A társadalmi, gazdasági, de még inkább az információs kultúra területén végbemenő változások a könyvtár tevékenységi köreinek átszabására késztetnek, megőrizve mindazt, amit a

könyvtárhatalmunk igényelnek, nyitni kell új szakterületek felé – elsősorban a könyvtári szlengben a könyvtár 2.0-ás rendszereként kitalált szakmai irányzat elkötelezett követőivé kell válnunk.

Megmagyarázható ez hétköznapi nyelven is?

Persze, számunkra sem kellően ismert és tisztázott igényekről van szó. Köztudott, hogy csökken a könyveket olvasók táborra, így komolyan kell vennünk a könyvtárhatalmunk igényeit. De a könyvtárakkal szemben támasztott igények megváltoztak, az egyik alaptevékenységünké vált az internet használatra tanító, szoktató oktatás, és aki ezzel a kényelmes információs forrással egyszer megfertőződött, az használójává is válik. A könyvtárosainknak tehát olyan tartalmakat is szolgáltatni kell majd a jövőben, amit leginkább a virtuális könyvtári szolgáltatás fogalmához tudnék sorolni.

A könyvtáraink állományáról nagyobb részben az elektronikus katalógusrendszerünkön már most is tájékozódhatnak azok, akik ellátogatnak honlapunkra. A keresőrendszereken keresztül egy országos hálózat része is vagyunk. Mindezeket a személyi számítógépet használók a nap 24 órájában elérlik, fontos tehát a pontos, naprakész információ.

Az informatika a könyvtári tevékenység alapja lett?

Abszolút, a most elnyert TIOP pályázatunkon 31 géppel bővítettük az eszközállományt, összesen közel 110 PC-t üzemeltetünk. Ez meghatározza a munkakörülményeinket, egyben alakítja a jövőképünket. Ehhez kell hozzászokni. Ehhez próbáljuk alakítani a struktúrát. Januárban létrehoztuk az elektronikus katalógizálási csoportot, hogy meggyorsítsuk és szakszerűvé tegyük a katalógizálási munkát. Ez felveti a központi beszerzés felé való elhajlást, a gépi nyilvántartások rendszerét, a szolgáltatások korszerűsítését, stb. Hosszasan lehetne sorolni a változások által kikényszerített irányt. Eddig nem volt, most már van önálló munkakörben weboldal-szerkesztőnk, és olyan honlapot álmodtunk, amiről e lapban is olvashatnak.

Tehát irányváltás van készülődben a Miskolci Városi Könyvtárban?

Szó sincs róla. Minden döntésünk egy nagyon megalapozott rendszerre épül. Tulajdonképpen az elmúlt ötven évre. Nekünk, akik most itt dolgozunk, kötelességünk, hogy észrevegyük, hol kell igazítani a rendszeren, hogyan kell megfelelni az igényeknek. Erre találtunk ki számos könyvtári programot, és ennek a célnak a megvalósulását fogja segíteni az a több mint 60 millió forint pályázati támogatás, amit a korszerű könyvtári szolgáltatások megvalósítása érdekében adtunk be, és úgy tűnik, meg is nyertünk.

A Miskolci Városi Könyvtár programjai

Helyszín: Szinva terasz

Megnyitó június 2-án, szerdán 15 órakor

Köszöntőt mond

Káli Sándor

Miskolc Megyei Jogú Város Polgármestere

Az Ünnepi Könyvhetet megnyitja

Esterházy Péter

Kossuth-díjas író

Június 2. szerda

14–15 óráig Lajhó Gyula harang együttesének műsora

15.30–16.30-ig Montázs irodalmi csoport előadása Esterházy Péter műveiből

16.30–17.30-ig Tombác Anikó és Süttő Roland latin táncosainak bemutatója

17.30–18.00-ig Bársony János Általános Iskola tanulóinak bemutatkozása

Június 3. csütörtök

10–18 óráig Játékos gyermekfoglalkozások kicsiknek és nagyoknak

10–14 óráig Fazekas Általános Iskola műsora

14–16 óráig Gömörország bemutatkozása

16.00–16.30-ig Diósgyőri Alapfokú Művészetoktatási Intézmény tanulóinak néptánc műsora

16.30–17.00 óráig Bíbor kiadó újdonságainak bemutatója

Mózes Huba, Dr. Sztáray István, Szabó Bogár Imre

17 órakor Könyvheti totó sorsolás

17.00–17.30-ig Móka Duó műsora

június 4. péntek

10–18 óráig játékos gyermekfoglalkozások kicsiknek és nagyoknak

10–11 óráig Munkácsy Alapfokú Művészeti Általános Iskola tanulóinak műsora

11.00–11.30-ig Sajóladai néptánc csoport előadása

11.30–12.30-ig 4-Dance club bemutatója

13–14 óráig A Miskolci Nemzeti Színház fiatal művészeinek musical előadása

14–16 óráig Bemutatkozik a Szilaj Csikó folyóirat az információs háznál

14.00–14.30-ig Arany János Általános Iskola Vidám irodalmi percek című műsora

14.30–15.00 óráig Szabó Lőrinc Általános Iskola zenés irodalmi műsora

15.00–15.30-ig Spanyolnátha irodalmi csoport kiadásában megjelenő Miskolci kapuciner című kötet bemutatója, moderátor Filip Gabriella

15.30–16 óráig Célpont irodalmi csoport Performance előadása

16.00–16.30-ig Görög Katolikus Általános Iskola aerobic csoportjának bemutatója

16.30–17.00 óráig Diósgyőri Alapfokú Művészetoktatási Intézmény moderntánc tagozatosainak műsora

17 órakor Könyvheti totó sorsolás

17.30–18.00 óráig Görömbölyi színjátszók műsora

18–19 óráig Egressy-Erkel Ifjúsági Szimfonikus Zenekar előadása

Vezényel: Gergely Péter Pál

19–20 óráig Montázs irodalmi csoport előadása

20.30–21.30-ig a Földes diákszínpad bemutatja, Csorba Piroska: Szűcs Sára csúf szája című novella dramatizált változatát

június 5. szombat

10–18 óráig Játékos gyermekfoglalkozások kicsiknek és nagyoknak

10–16 óráig Manó Manufaktúra arcfestés a gyerekeknek Becze Julival

10.00–10.30-ig vidám versek a Könyves Kálmán Általános Iskola tanulóinak előadásában

10.30–11.30-ig Miskolci Nemzeti Színház bemutatja A hókirálynő című bábelőadást. Szereplő: Fabók Mariann

11.30–12.00 óráig Kővári Mari: Bibi utazásai című könyv bemutatója

12–13 óráig Cukor és Tiktak bohóc-páros műsora

14–15 óráig Részletek a Vuk című musicalből a Miskolci Musical Színház előadásában

15.00–15.30-ig Lazur táncegyüttes előadása

15.30-kor Könyvheti totó sorsolás

Idén augusztusban három éves lesz Miskolc irodalmi, kritikai és művészeti folyóirata, a **Műút**. Szerkesztőtársaimmal épp ennyi időt kértünk a folyóirat stabilizálásához, koncepcióink megéremléséhez. Úgy vélem a folyóirat az elmúlt évek alatt bizonyított, szerénytelenség nélkül: országosan ismertté vált, szakmai szempontból is elfogadásra került. Ennek talán a legékesebb bizonyítéka, hogy az NKA beavagotta az önálló szellemi műhelyként is preferált mértékadó, kiemelten támogatott folyóiratok közé. Azt hiszem lelkesedésünkön és elhivatottságunkon kívül ez egy dolognak köszönhető, annak, hogy kitartottunk eredeti elveink mellett, és hogy a mérce kizárólag az esztétikai minőség. Míg korábban igyekeztünk az ország lehető legtöbb pontján bemutatni, megismertetni a lapot, ettől az évtől teljes egészében Miskolcra koncentrálunk, új kísérő rendezvényeket, új projekteket hoztunk létre és Bujdos Attila személyében új csapatunk is van. Vele és általa bővítettük a lap arculatát, hiszen a színházi kritika is helyet kap a Műút hasábjain.

Tájéolás. Négy irányba is építkeztünk a városi-megyei intézményekkel közösen. A legrégebbi történet, **A Műút a könyvtárba vezet** című beszélgetéssorozat a II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtárban. Az elmúlt két évben a Műút vendége volt Nadas Péter, Parti Nagy Lajos, Karinthy Márton, Kornis Mihály, Konrád György, Bereményi Géza, Végel László, Dragomán György, Spiró György, Bartis Attila, Kemény István, Kocsis Zoltán, Bodor Ádám és Alföldi Róbert, legújabbán épp Esterházy Péterrel beszélget a könyvhét megnyitása délutánján Jenei László. Idén már újtárára indítottunk két új kezdeményezést, egyiket a Cine-Mis Kft-vel közösen, mely a **Szuper 8 filmklub** elnevezést kapta. A program keretein belül kortárs magyar filmek kerülnek bemutatásra a Művészetek Háza Béke termében. Először Hajdu Szabolcs *Bibliothèque Pascal* című alkotását néztük az alkotókkal közösen, majd a Dömötör Tamás-féle médiaszatíra, a *Czukur Show* következett. A lapban megjelenő képzőművészeti anyagok kiterjesztése a Művészetek Háza galériájában rendezett, lapszám-bemutatóval összekötött **Műút-tárlatok** sorozat. Eddig kiállított alkotók Seres László, Fukui Yusuke és Rutkai Bori voltak, utóbbi képzőművész koncertet is adott a megnyitó után a Kovácsné, Gyapjas Betonka nevű formációjával.

A **Műút-könyvek** sorozatában eddig Pernecky Géza: *Rózsák nyese* (bolyongás a művész-galerista-műgyűjtő háromszögben) című könyv jelent meg; idén jelenik meg Dérczy Péter tanulmánykötete, valamint pályázunk további két jeles irodalomtudós összeállításával is.

Szeptemberben indul a Miskolci Nemzeti Színházzal közös konceptünk **Az író színháza** címmel, amelyben a kortárs magyar drámát szeretnénk felolvasó színházi keretek közt bemutatni. Az eddigiek összefoglalója lesz a **Műút-napok**, konferencia és kisebb fesztivál, amelyet előzetes egyeztetések alapján, hogy a társművészetek egymást kiegészítsék, a Cine-Fest-re, a Miskolci Nemzetközi Fiatal Filmek Fesztiváljára, szeptember 17-18-ra időzítettünk. A kétnapos konferencia a kilencvenes éveket és a kilencvenes évek esszéírását tematizálja, míg kísérő programokban a Műút többi rovata is kivetül. Lesz képregény-kiállítás, beszélgetés, koncert és film. Remélhetőleg minél több miskolci polgár részvételével, akik tudják, úton lenni boldogság.

Zemlényi Attila

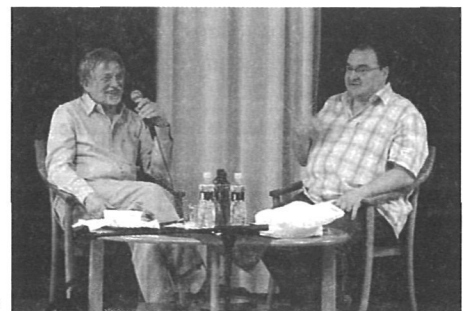
A Műút a könyvtárba vezet

Kocsis Zoltán

Bodor Ádám

Oravecz Imre

Alföldi Róbert

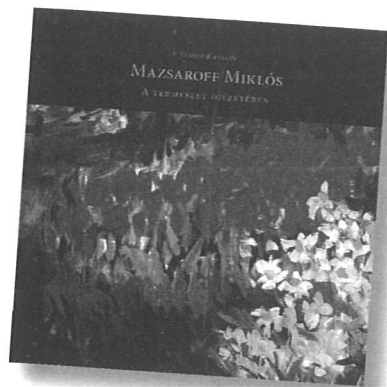

Műút - CineMis Szuper 8 filmklub
Zemlényi Attila a Bibliothèque Pascal alkotóival,
a főhősnővel, Török-Illyés Orsolyával
és a rendezővel, Hajdu Szabolccsal

Könyvek a Herman Ottó Múzeumból

Mazsaroff Miklós 1929-1997.

A természet ígézetében

Mazsaroff Miklós Munkácsy-díjas festőművész alkotásaiból nyílt kiállítás május 12-én a miskolci Herman Ottó Múzeum papszeri épületében. Az augusztus 15-ig látható tárlathoz kapcsolódóan jelent meg – a Herman Ottó Múzeum kiadásában – a művész születésének 80. évfordulója tiszteletére készült *Mazsaroff Miklós 1929-1997 A természet ígézetében* című kötet. Az életrajzi összefoglalót is tartalmazó és a művész pályafutását részletesen elemző színes album szerzője, szerkesztője Vámosi Katalin művészettörténész.

„Mazsaroff Miklós négy évtizedes alkotói munkásságát értékeztető, intenzív művészi munka jellemezte – írja Vámosi Katalin. – Gazdag életművében a festészeti anyag mellett jelentős számban fellelhetők grafikái és rajzai. Az elsősorban tájképfestőként számon tartott művész oeuvre-jében kétségkívül kisebb számú, de jelentőségében komoly súlyú csendéletek, portrék egyaránt megtalálhatók. Dinamikus, dekoratív tájképfestészetében tematikailag egyaránt nyomon követhető egyrészt az észak-magyarországi táj, Miskolc és környékének változása, fejlődése, másrészt a vidék népi élete a borsodi emberek, a fáradságos kétkézi munkát végző munkásember és az itt zajló munkafolyamatok (mezőgazdasági, gyári), harmadrészt külföldi utazásainak élményei.”

A diósgyőri vár középkori kályhacsempéi

Boldizsár Péter, Kocsis Edit és Sabján Tibor tudományos kutatásainak, aprólékos elemzéseinek köszönhetően jelent meg – a Herman Ottó Múzeum gondozásában – *A diósgyőri vár középkori kályhacsempéi* című kötet. A régészek korábban is ismerték a vár gazdag középkori kályhacsempé-leleteit. Már az 1960-as években végzett feltárások után Czeglédy Ilona régész tanulmányaiban bemutatta a legfontosabb, legjellegzetesebb darabokat. A részletes feldolgozásnak az adott nagy lendületet, amikor felvetődött, hogy készüljön el és kerüljön a várba egy középkori kályha másolata. A restaurált darabokat újra elemezték, a töredékek kiegészítése, fotográfikus rekonstrukciója után sikerült kikövetkeztetni, milyen kályhák mellett melegedhetett annak idején Nagy Lajos király és családja, valamint népes udvartartása.

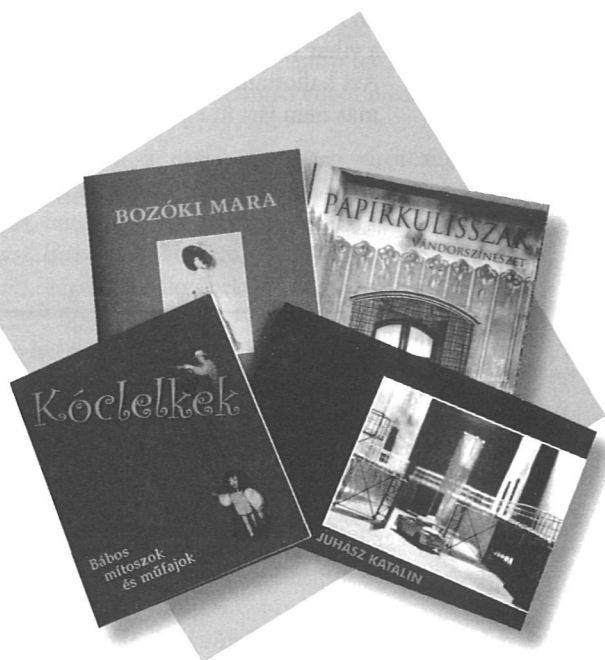

„Papír-színházak”

A miskolci színházmúzeum kiadványai

Több kiadványsorozatot is újtárra indított a közelmúltban a miskolci Színház-történeti- és Színházmúzeum. Az előző években Bozóki Mara valamint Juhász Katalin díszlet- és jelmeztervező művészek kiállításaihoz kapcsolódóan, az NKA támogatásával született meg a Színpad-Kép című szcenikai sorozat. A díszlet- és jelmeztervezők ritkán ad(hat)nak ki önálló albumot, noha mind az alkotókban, mind a közönség körében van igény arra, hogy e tünékeny művészeti ág képi lenyomatai rendszeresen elérhetőek legyenek. A hiánypótló kiadványok szakmai visszhangja mind a kezdeményezést, mind a kivitelezést tekintve pozitív volt, így a sorozat folytatódik: a következő kötet Zeke Edit munkásságáról ad majd keresztmetszetet.

Manapság alapkövetelmény, hogy múzeumaink sokrétű múzeumpedagógiai tevékenységet is folytassanak. A színházmúzeumban az óvodásoktól kezdve igyekeznek minden fiatal korosztályt megszólítani. Ezt szolgálják a múzeumpedagógiai kiadványok is. A *Papírkulisszák* c. foglalkoztatók a papír-színház műfaját újítják meg Ék Erzsébet iparművész segítségével: az első kötet a vándorszínház világába vezet. Rövidesen megjelenik a második rész is, amely Déryné életútján keresztül foglalja össze a XIX. század magyar színházát. A *Néző-Játék* c. sorozat első kötete a *Kóclelkek*, amely a bábszínház technikáival és az azokhoz kötődő legendákkal, mítoszokkal ismerteti meg az olvasót.

Szoba Kiadó

Furman Imre: Mindenek ideje

A Szoba Kiadó Furman Imre *Mindenek ideje* című versesfüzetét ajánlja az olvasóknak a 2010-es könyvhétre. A füzet a Szabó Lőrinc-díjas költő tizenkét új versét tartalmazza.

„Őszinte, nyugodt hangon ír a betegség perspektívájából, ami súlyos terheket ró az emberre. Hogyan lehet erről egyáltalán írni?” – kérdezte Furman Imrét Kupcsik Lidi, az Észak-Magyarországban megjelent interjúban. A költő válasza: „Nyugodtan, higgadtan, hiszen semmi sem történik véletlenül. Az élethez hozzátartozik a halál. Nem a betegség vagy a halál a perspektíva, de tudni kell, hogy aki megszületik, az meg is fog halni.”

A számvetés költészete Furman Imre gondolati lírája: a figyelő ember írja a verseket egyre inkább befelé tekintve, egyre kevésbé az érzések, mind inkább a lényegi tapasztalatok világából tudósítva.

Serfőző Simon

Térdig tarlóvirágban

Anyám kendője:
felhő száll át az égen.
Cipőjében madár tipeg,
méhecske siet kosarával,
mint ő sietett vele régen
térdig tarlóvirágban.

Apám fekete kabátját
varjú vette magára,
fehér ingét éjféli kísértet,
azt láttam ellobogni benne,
amikor éjszaka
az ablakon kinéztem.

Ásója sincs már meg.
Talán sziket ásni
egy vakondnak kellett,
csákánya valamelyik harkálynak,
azzal kopácsol,
doktorálja a fákat.

A seprű is hol lehet?
Míntha a szél
a szomszédban takarítana vele.
S a vasvilla?
Öklelőzni a világban
a vihar vihette el.
Azt hallottam odakint zúgni,
más nem járt itt éjjel.

Előkészületben a Szoba Kiadónál:

k. kabai lóránt: klór című kötete, amellyel a szerző kettős célt tűz ki maga elé: egyfelől korábbi versbeszédének (versei hangvételének, stílusának) radikális megújítását egy újfajta poétika keresésének jegyében. Másfelől pedig ezzel szimultán folyamatként korábbi kötetének *valódi* folytatását létrehozni, mely nem *ismétli*, hanem *továbbírja* az eddigieket: ahogyan k. kabaira eddig is jellemző volt a tudatos és következetes kötet szerkezet-építés, mely immár az életmű hasonló tudatosságú építése felé mutat (elég csak a *nem kijárat* és a *hiba nincs* című kötetek egymásra utaló-mutató, egymásba csavarodó cikluscímeire utalnunk). A *klór* című verseskötet megjelenése *valódi* esemény, jelentős momentum lehet a mai magyar irodalomban.

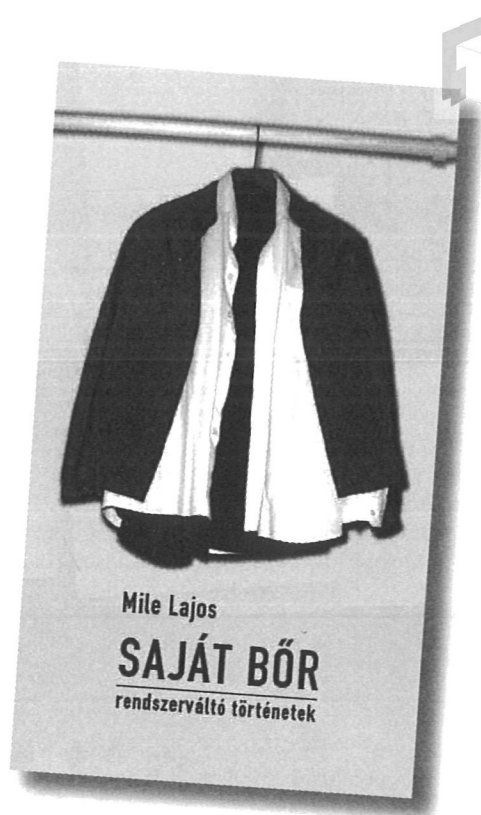
feLugossy László: Kitömvé

A magyar underground nagy tehetségű és kiapadhatatlan alkotókedvű, meghatározó művésze, feLugossy László a *Kék Pánik Kávéház* (Szoba Kiadó, 2006) után újabb abszurd regénnyel jelentkezett. Ebben a kötetben is az élet és az élet körülményeinek, a létezés és a lét művészi megfogalmazásának abszurd viszonyait ábrázolja. Az alkotás: személyes folyamat; az ábrázolás: folyamatként megjelenő szövegfolyam. A szabadság asszociációi és az asszociációk szabadsága terében az elbeszélő én konkrét élethelyzetekből rugaszkodik el, hogy a kint is vagyok/bent is vagyok állapotból hol derűsen, hol elemi haraggal, hol csendes mormogással nézzen a valóságra.

Serfőző Simon verseit az Ünnepi Könyvhétre a Magyar Napló Kiadó gondozásában megjelenő *Az év versei 2010* című antológiában olvashatják

Szombathy Pál Látni Sztálint, mind egy szálig

(Mile Lajos: Saját bőr.
Rendszerváltó történetek.
Szoba Kiadó, 2010)

M. Lajost a Parlament északi társalgójában ismertem meg. A büfé felé kacsázott zsebre dugott kézzel, a focista első ránézésre benne volt, a zsurnaliszta csak másodikra, bár tény: be nem állt a szája. Csakhogy akkor és ott én voltam az ifjú újságíró, ki féltékenkséggel megszólította a képviselő urat, tetszene már valamit mondani lapunk számára a...ö...az ördög tudja már, miről. 1992-t írtak, Lajos az MDF-frakció nemzeti liberális platformjának politikusa volt. Jómagam fiatal kezdő firkász, ellenzéki újságtól, a frontvonalak addigra már bőségesen megmerevedtek, úgyhogy ajándék volt egy vicces, közvetlen, barátságos kormánypárti képviselő.

Lajos tehát mint ajándék: elképzelték. Beszölt, zrikált, szemtelenkedett, sztorizott, kiszínezett, lefestett – jórészt a törvényhozói büfé egyik asztalánál osztotta az észet, néha berúgott, más tekintetben viszont igyekezett mindig józan maradni, lett légyen szó ellenfélről vagy az övéiről. Utóbbiak amúgy – legalábbis a komor, sötétszürke öltönyös, karót nyelt fősodor emberei – láthatóan nem rajongtak érte.

A rendszerváltó történetek ott születtek. Sok idejük nem volt, mivel Lajos, a megfigyelő hamar odahagyta a politikai magasságokat: 1994-ben lelépett, pontosabban kitessékelték. A népharag ösztönözte egykori elvbarátai MDF-ét, neki meg a nagyban sem igen lett volna helye, maradása: *túl vicces volt hozzá, azt hiszem.*

Szerzőnk tehát rendszerváltó tanú. Mit tanú, harcostárs volt, aki még látta Sztálint, *mind egy szálig.*

Itt egy snitt kell.

18 évvel a rendszerváltás után internetes magazint indítottam néhány újságíró kollégámmal, ekkor támadt az ötlet: ráveszem Lajost a majdnem két évtizedre távolodott hőskor csetlő-botló, sokszor humoros, másszor bosszantó történeteinek megírására. Ugyanis jól mesél történetet, én meg azt szerettem volna, hogy ne vesszen el a sok kaland és megfigyelés: *verba volant, scripta manent...*

Így született a zóna magazinban a *Rendszerváltó történetek* sorozat, az egykori Mikszáth-féle karcolatok szándékaink szerinti modern utózöngéje. Egy *afféle* renitens kormánypárti képviselő fedte fel megfigyeléseit, a vele és társaival a modern parlamenti demokrácia hajnalán megesett mulatságos vagy éppen szívszorítóan amatőr kalandokat.

Mile sorozatát a zóna olvasói nagyon megkedvelték, tetszési indexe, olvasottsága az élvonalba emelte hamar. Így hát nem kellett sok időnek eltelni, mire összenéztünk: ebből bizony egyszer könyv is lehetne.

Lett. A történetekben a nevek diszkrétan elrejtőznek, de vájtfülűek és egykori szemtanúk nyugodtan tippelgethetnek. Amit Lajos leírt, mind megesett. Képet ad egy új kor kezdetéről, az első *profínak látszó* politikusokról, botlásokról, ostobaságokról, hatalomról, gőgről. Kiváló korpékép, mélyen emberséges: áldozatait részvétellel figyeli, kívülmarad és belép, mikor hogy. Ez a *milelajosos* rendszerváltás lényege: mindig, mindenben lehet, sőt kell nevetni, különben megesz a hatalom.

Lajost nem falta fel. Kiköpte. Ezért tud ilyen jókat írni róla.

Rendszerváltó történeteket olvashatnak tehát. És ennek ismételt rögzítésekor emlékeztetnek az első szabadon választott miniszterelnök viszolygására e szótól: *rendszerváltás*. A néhai Tanár Úr – Lajosunk mélyen tisztelt politikai osztályfőnöke – mondta gyakran: az ember gatyát szokott váltani, nem rendszert. Az legfeljebb változni szokott.

És tényleg: micsoda különbség. Amire könnyörtelen könnyedséggel e könyv történetei is rávilágítanak.

Dsida Jenő:*Útban a rendeltetés felé*

Kötetből kimaradt versek 1928–1931

Összeállította: Kabán Annamária és Mózes Huba

Az Útban a rendeltetés felé (Kötetből kimaradt versek 1928–1931) című versgyűjtemény Dsida Jenőnek a *Leselkedő magány* és a *Nagycsütörtök* című kötetében nem szereplő, a sajtóban 1928 közepétől 1931 végéig megjelent költeményeit tartalmazza.A gyűjtemény a 2009-ben megjelent *Buzdítás könnyűsége (Kötetből kimaradt versek 1932–1938)* című összeállítással együtt hiánypótlóan érzékelteti Dsida Jenő útját a *Leselkedő magány* jelezte kezdetektől az *Angyalok citeráján* című, posztumusz kötetében kiteljesedő költői törekvésekig.

A/5; 118 oldal, 1100 Ft; ISBN 978-963-9988-03-3

Mózes Huba:*Párbeszéd vendégségben. Az irodalom szerepe és szereplői*A karcsú könyv a szerző 18 irodalomtudományi tanulmányát tartalmazza a *Mária éneke magyar fordításváltozatainak szövegalkító hagyományaitól* a *Fény a rácsokon* címmel Csíha Kálmán börtönéveiről megjelent könyv értékeléséig.

A/5; 72 oldal, 600 Ft; ISBN 978-963-9988-04-0

Szabó Bogár Imre:*Óriások avagy Béla emlékei - régi s új elbeszélések*

Szabó Bogár Imre ötödik önálló kötete húsz elbeszélést tartalmaz, valamint egy irodalmi önéletrajz felére sikeredett riportot, amely Laczkó András kérdéseire válaszolva született. A kötet a szerző 1968 óta született (és kettő kivételével folyóiratokban, antológiákban, periodikákban megjelent), szépirodalmi igénnyel készült prózai írásait gyűjti össze. Az elbeszélések nem időrendben követik egymást, de a szövegek végén az évszámok fontosak lehetnek, mert egymás mellé rakva a műveket, az olvasó számára egy valaha volt világ sajátos értelmezése tárul elénk. Az egyes elbeszélések súlya megnőhet, ha egybevetjük azzal a történelmi valósággal, amely erősen motiválta megszületésüket, és a sorok közötti, le nem írt, de remélhetőleg jól érzékelhető írói szándékot.

A/5 vágott; 252 oldal, 1600 Ft; ISBN 978-963-9988-05-7

Finta Éva:*Szapphó a szirten - versek (2006-2007)*Finta Éva új kötete, a *Szapphó a szirten*, mely a szerző mindössze tizenkét hónap alatt írt verseit tartalmazza, részben szerves folytatása eddigi költészetének, részben igen erőteljes megújulása, s egyúttal kiteljesedése is. Új verseiben az antik görög hagyományokhoz fordul, e hagyomány klasszikus tónusait és versformáit (különösen a szapphóit) újítja föl, illetve honosítja - a magyar költészeti hagyományokhoz illetve saját költői oeuvre-jéhez. A hangsúlyos antikos karakter azonban mégsem uralkodik el, mert a magyar irodalmi hagyományoknak is meglepően gazdag versformáit és nyelvi regiszterét szólaltatja meg a költő. Mindaz, amit Finta Éva korábbi verseiben sajátosan egyénivé formált úgy esztétikumban, mint gondolatiságban, új könyvében pazar gazdagságban mutatkozik meg. Főntartja a hagyományok folytonosságát, ugyanakkor egyre erőteljesebb és letisztultabb a lírai karaktere; versei egyre inkább bölcséleti jelleget öltenek, ám a bölcséleti dilemmák, létértelmezések mindig személyes önvizsgálat részeként, eredményeként épülnek verssé, költészeté.

A/5; 74 oldal, 1000 Ft; ISBN 978-963-9988-06-4

Dr. Sztáray István:*Anettka „dadogós” vőfélye. Esküvőre készülők kézikönyve*

A szerző közel tíz év alatt mintegy háromszáz esküvőn volt ceremóniamester. Az 1990-es évek közepétől kezdődően egyaránt megfordult a határ menti kisfalvak sátras esküvőiben (ilyen volt a „tévés” Anettkái is), a budapesti pompás elit-étektermekben is. Volt számtalan iskolai „ebédlős” menyegzőben, cigány-lagzikban, ikertestvérek lakodalmaiban, érdekes helyszíneken. Szinte az ország minden megyéjét bebarangolta vőfélyként, és mindenhol gyűjtött tapasztalatokat a helyi szokásokról, melyet beépített a borsodi eredetű vőfélyi „tudományába”. A könyv lényegre törően szól a lakodalmi forgatókönyvek összeállításának fortélyairól, az étterem, a zenekar kiválasztásának szempontjairól, a nászajándékokról, a polgári és egyházi szertartások szervezésének összes körülményeiről, valamint a vőfélyek szerepéről, a lagzik mai szokásvilágáról. Bő választékot kínál a népies vőfélyversektől a mai, modern lagzis játékokig.

A/5; 292 oldal, 3500 Ft; ISBN 978-963-9988-7-1

A Bíbor Kiadó újdonságai

Szeptemberi beszélgető társasága

A Könyv Utóélete

A Sajóvámosi Művészeti Staféta (SMS)
 bemutatja Párosan szép(az)irodalom 2
 A Sajóvámosi Ünnepi Könyvhét (SÜK)
 vendégei Nagy Ildikó Noémi
 Garaczi László

2010. június 1., kedd 18.00
 Kossuth Közösség Ház, Sajóvámos

Beszélgetőtárs Szekrényes Miklós
<http://sms.gportal.hu>

Jameson CineFest
 Miskolci Nemzetközi Filmfesztivál
 2010. Szeptember 10-19.
www.cinefest.hu

XXXVIII. Tokaji Írotábor

Sokágú sip – A magyar irodalom égtájai • 2010. augusztus 11–13. (szerdától péntekig)

A tanácskozás házigazdái a határon túl élő és alkotó magyar írók. A magyar irodalom képviselői a környező országokból és a nagyvilágból, akik azokat a műveket, életpályákat, folyamatokat értelmezik, amelyek a magyar irodalom egészének szerves részei, figyelemreméltó értékei. Más és más történelmi, társadalmi és kulturális kölcsönhatások közepette jött létre, fejlődött és élt az utóbbi évben Erdély, a Partium, Bánát, Bácska, Vajdaság, Délvidék, a Felvidék, a Csallóköz, Kárpátalja, Máramaros, Órvidék, Nyugat-Európa és a Tengerentúl magyar irodalma.

Az elmúlt évtizedek és a jelen eredményeit, szorongató gondjait és közös feladatait áttekinteni és megfogalmazni törekednek az idei Tokaji Írotábor előadásai és a munkacsoportokban folytatott beszélgetések és viták.

A Tokaji Írotábor kuratóriuma várja a szakmai érdeklődők, a pályatársak jelentkezését! Szállásunk és étkezésünk hagyományosan a tokaji Tokaji Ferenc Gimnázium kollégiumában lesz, a tanácskozásoknak és a kiállításoknak a gimnázium aulája ad helyet.

**Jelentkezni lehet telefonon, e-mailen és postacímen: (46) 359-923 vagy (46) 20-4534890;
 E-mail: tokaji.irotabor@chello.hu; Tokaji Írotábor, 3501 Miskolc, Pf. 375**

A részvétel feltételeiről (jelentkezési határidő, részvételi díj, stb.) legkésőbb júniusban adunk tájékoztatást, az írotábor idei támogatásának ismeretében.

A Tokaji Írotábor a magyar irodalom legnagyobb hagyományú és hatású nyári rendezvénye, eseménye.

Szeretettel várjuk jelentkezését!
 A Tokaji Írotábor Kuratóriuma

A kiadvány megjelenését támogatta

Borsod-Abaúj-Zemplén
 Megyei Önkormányzat

Miskolc Megyei Jogú Város
 Önkormányzata

II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár

A II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár vendégei az Ünnepi Könyvhéten

Dr. Hankó Ildikó
Dr. Kiszely István
Esterházy Péter
Filip Gabriella
Flach Antal
Gyarmati Béla
Gyimesi László
Herczeg Mária
Jenei László
Makám együttes
Nyulász Péter
Zs. Papp Ferenc

Mások vendégei:

Ara Rauch
Balázs Ágnes
Bárdos Viktor
Barnóczky Richárd György
Bosnyák Viktória
Czigány György
Dériné Bodnár Márta
Devecsery László
dr. M. Takács Lajos
Dr. Sztáray István
Dr. Végh Károly
Fabók Mariann
Ferdinandy György
Földes diákszínpad
Gál Halász Anna
Herczeg Mária
Kelemen Zoltán
Kis István „Baggins”
Kiss György

Komoróczky Pál
Korpa Tamás
Kurta Mihály
Makám együttes
Matusz Gyula
Mózes Huba
Nógrádi Gábor
Nyulász Péter
Orliczki Frigyes
Pálfy Margit
Pató Mária
Petőfi Irodalmi Múzeum
Rákai András
Simon Erika tanár
Szabó Bogár Imre
Szabó T. Anna
Tekergő Bábszínház
Tóth Imre
Tusay Lászlóné
Vujity Tvrtko

A Borsod-Abaúj-Zemplén megyei II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár
2010. évi ünnepi könyvheti kiadványa

Szerkesztette: Jenei László, Venyigéné Makrányi Margit
Kézirat-előkészítés: Filip Gabriella, Jenei László
Nyomdai előkészítés: Tellinger András
Felelős kiadó: Venyigéné Makrányi Margit, a megyei könyvtár igazgatója
Készült 500 példányban